

יוצא לאור לפרשת מטות-מסעי הי' תהא שנת נפלאות דגולות
(מספר 44-45)

מפרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושנים לבריאה
הי' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח ותוכן

פ' מטות-מסעי

א. עבודת הגלות - היציאה מהמצרים וגבולים

3. ושלמותה בגאולה

הקשר דפ' ערי מקלט ופ' מסעי בכלל לימי בין המצרים - ירדת הגלות בשביל הגאולה; סדר העבודה בגלות באופן דעלי' מדרגא לדרגא; ענין "מכה נפש" ברוחניות; "והצילו העדה"; הוראה לעסקנים; הוראות לימי בין המצרים

ב. השייכות ד"חזק חזק ונתחזק" -

16. חזקה משולשת לביהמ"ק השלישי

ההכרזה "חזק חזק ונתחזק", והקשר לפ' מטו"מ, ופעולתה בימי בין המצרים; הוראה מעבודת אהרן שענינו שלום ואהבת ישראל, ולמעלה מהתחלקות; הקשר והשייכות דאהבת ישראל להגאולה העתידה

מסעי - בין המצרים

23. ג. העוסק בתורת הבית כאילו בנאו

העוסק בתורת הבית כאילו עוסק בבנינו (תנחומא צו יד)

הוספה / בשורת הגאולה

33. ד. משיחות ש"פ מטות-מסעי, ב' מנחם-אב ה'תשנ"א

עומדים כבר לאחר סיום מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, לאחר סיום כל מ"ב המסעות ב"מדבר העמים", ונמצאים כבר "על ירדן ירחו", על סף הגאולה; כבר תוקנה סיבת הגלות; אהבת ישראל בתור טעימה ועד להתחלה דהגאולה האמיתית והשלמה

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,

a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.

602 North Orange Drive.

Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>

e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

מטות-מסעי ב

עבודת הגלות – היציאה מהמצרים וגבולים ושלימותה בגאולה

„(מכה נפש) – רומז על „נפש השנית בישראל. חלק אלקה ממעל ממש“, ו„מכה נפש“ – רומז על ענין של חטא, ח"ו, שע"ז נעשה „שפיכת דם וחיות אדם דקדושה באדם דקליפה“⁸. וכיון שבישראל לא שייך חטא במזיד, ח"ו [שהרי, יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות, וכפס"ד הרמב"ם⁹ שרצונו האמיתי של כאו"א מישראל הוא „לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות“] – ה"ז „מכה נפש בשגגה“, והתיקון והכפרה על זה נעשה ע"י הגלות לעיר מקלט.

ועפ"ז מובן הקשר והשייכות ל„בין המצרים“ – התחלת החורבן והגלות, דוגמת הגלות ל„עיר מקלט“, אשר, הסיבה לזה היא „מפני חטאינו“, שזהו"ע „מכה נפש בשגגה“.

ועוד והוא העיקר – שלאחר אריכות וקושי הגלות ביותר וביותר, „כלו כל

א. ידוע מ"ש השל"ה „פרשיות שלשה אלה מטות ומסעי ודברים הם תמיד בשבתות שבין המצרים“, ויש להם שייכות לתוכן ד„בין המצרים“.

ובפשטות מהענינים שבהם מודגשת השייכות דבין המצרים לפרשת השבוע – ה"ז בשיעור דיום הש"ק, משביעי עד סוף הפרשה:

בשיעור דיום הש"ק נתבארו בארוכה פרטי הדינים דעיר מקלט – „והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהינה לכם ונס שמה גו' מכה נפש בשגגה גו' עד עמדו לפני העדה למשפט גו' ושפטו העדה גו' והצילו העדה וגו'“⁴.

וי"ל ביאור הענין בעבודת האדם:

משיחות ש"פ מטות מסעי, מבה"ח מנחם-אב ה'תשמ"ט. נדפס בסה"ש ה'תשמ"ט ח"ב ע' 596.
(1) חלק תושב"כ ריש פרשתנו (שסו, א – ועיי"ש ע"ב ואילך).

(2) ולפעמים – גם פ' פינחס, כבקביעות שנה זו, שמטו"מ מחוברין, שאז קורין פ' פינחס בשבת הראשונה ד„בין המצרים“.

(3) וכשהפרשיות מטות מסעי מחוברין – השיעור דשביעי דכל ימי השבוע האחד, גם דימי מטות, שהרי בשנה כזו אינה בפ"ע – כ"א חלק מפרשה אחת המתחלת בספר במדבר קאפיטל ל, ב, ומסיימת בקאפיטל לו, יג. כשם שהשיעור דיום ראשון דכל השבוע (בתחלת פ' מטות) הוא שיעור הראשון גם דימי מסעי, כיון ששתי הפרשיות מחוברות ונעשות פרשה אחת (ראה לקו"ש ח"ח ע' 380, ובהערות שם. וש"נ).

(4) מסעי לה, יא ואילך.

(5) דכיון שכל עניני התורה הם נצחיים, הרי, גם בזמן שקיומם במעשה לא שייך בפועל

[ובנדרו"ד, שהמצוות דעיר מקלט נוהגת רק „בזמן שישראל על אדמתו וסנהדרין של ע"א יושבין במקומם המוכן להם בירושלים“ (חינוך מצוה תי), ישנם ענינים אלה בעבודה הרוחנית. (6) „נפש“ שהיא הכוללת כל הדרגות שבוה להיותה התחתונה דכל ה„חמשה שמות (שנקראו לה, נפש רוח נשמה ח"י יחידה“ (ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז).

(7) תניא רפ"ב.

(8) לקו"ת במדבר יג, ג. ובכ"מ.

(9) ראה „היום יום“ כ"א סיון, וכ"ה תמוז.

ובכ"מ.

(10) ה' גירושין ספ"ב.

תיכף ומיד לעבר הירדן מערבה, ארץ ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה¹⁸.

ולכן קורין בשבתות ד"בין המצרים" פ' מסעי¹⁹ - "מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים", שרומז ומדגיש היציאה מהמעמד דמצרים הא' ונמצאים במצב ד"בין המצרים", היציאה מהגלות אל הגאולה.

ג. ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בסיום וחזות פ' מסעי וכל ספר במדבר - "אלה המצוות והמשפטים אשר צוה ה' ביד משה אל בני ישראל בערבות מואב":

סיום ספר במדבר, הבא בהמשך לסיום הספר שלפניו (ויקרא), "אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני" - בא וכולל הספרים שלפניו (כפשוטו הכתוב בסיום הספר - "אלה המצוות והמשפטים אשר צוה ה' גו'²⁰"), כי, ספר החמישי הוא, "משנה תורה"²¹, שתווך וכולל מה שנאמר בהספרים שלפניו.

ויש לומר, שהסיום ד'הספרים בפ' מסעי שבסיום ספר במדבר רומז גם

הקיצין¹¹, ולאחר ריבוי "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"¹², כולל ובמיוחד עבודת התשובה, הרי "הבטיחה¹³ תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותו"¹⁴, ואין לך אדם מישראל שלא הרהר כו"כ הרהורי תשובה - בודאי ובודאי שכבר יצאו י"ח גלות, ותיכף ומיד נעשה "והציילו העדה", ו"פוטרים אותם"¹⁵, היינו, שכל בני יוצאים מהגלות ובאים אל ארץ אחוזתם, בגאולה האמיתית והשלימה.

ב. וענין זה מרומז גם בהתחלת פרשת מסעי כפרשה בפ"ע:

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים גו'", והולך ומונה כל מ"ב המסעות שהלכו בני ב"מ, מדבר העמים¹⁶, עד למסע האחרון, "בערבות מואב על ירדן ירחו"¹⁷, שממנו באים

(11) סנהדרין צו, ב.

(12) ראה תניא רפ"ז.

(13) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(14) ומסיים, "ומיד הן נגאלין". ולהעיר גם מאגנת (פ"א) בענין ברכת, "סלה לנו" * שעל ידה נעשית הסליחה, תיכף ומיד. . בלי שום ספק וס"ס בעולם, ולכן, "נגלאין מיד כמו שאנו מברכין בא"י גואל ישראל".

(15) רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ה ה"ז.

(16) יחזקאל כ, לה. וראה בחיי, אוה"ח (ועוד)

ריש פרשתנו (מסעי). לקו"ת פרשתנו (מסעי) פה, ג ואילך. ובכ"מ.

(17) לג, מה.

(18) להעיר מלקו"ת פרשתנו (שם פט, ב) ש"ירדן ירחו", מלשון ריה, רומז על גילוי בחי' והריחו ביראת ה', "מורח ודאין", שנאמר במשיח.

(19) להעיר מאוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'צנ: ג' שבועות בין המצרים בזמן כמו מדבר במקום, ומקדים רפואה ג' שבתות שבהן. . ו' פעמים ו' ע"ז מכניעים המדבר מ"ב כו' (מ"ב המסעות שבמדבר).

(20) שישנן כל המצוות - ד"בהר סיני, ועד סיומן, "בערבות מואב על ירדן ירחו", במשך כל הארבעים שנה.

(21) מגילה לא, ב. זח"ג רסא, א. ועוד.

(*) וגם בשבת שאז אין אומרים ברכת סלח לנו - ה"ז מפני שאין צורך באמירת ברכה זו, כיון שכל מלאכתך עשוי כבר, שנעשה כבר מעצמה ובאופן נעלה, שה"ז מצד מעלת השבת - שבת אותיות תש"ב, תשובה עילאה (אגה"ת פ"ט), וכן ענין הגאולה - כי, יום השבת הוא מעין ודוגמת יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים" (תמיד בסופה).

להסיום ד, מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות¹² - ד' גלויות, כידוע²² שענין הגלות נחלק בפרטיות לד' מלכויות וגלויות²³ (וגלות מצרים ה"ה שורש ומקור דד' המלכויות והגלויות²⁴), אשר, ע"י מעשינו ועבודתנו מהפכים ד' הגלויות לד' גאולות²⁵, ד' לשונות של גאולה.

וענין זה מתגלה לאחר סיום ספר רביעי - שמתכיפין ומתחילים ספר חמישי²⁶, דיש לומר שרומז על דרגא החמישית שלמעלה מסדר השתלשלות (למעלה מד' לשונות של גאולה, בחי' החמישית לפרעה²⁷, ד, אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין²⁸, וכמרומו גם בהתחלת ספר החמישי - "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל גו", שכל בני' רואים בגלוי ומראים

באצבע, אלה הדברים²⁹ אשר דבר משה" (ורואים ומראים באצבע על משה עצמו) - "גואל ראשון הוא גואל אחרון"³⁰, וי"ל שעל ידו יהי הגילוי ד, תורה חדשה³¹ מאתי תצא³² (באופן של ראי³³ - "אלה הדברים").

ד. ע"פ האמור לעיל אודות הדגשת ענין הגאולה בפ' מסעי (הן בהתחלת הפרשה, והן בסיום וחותרם הפרשה, הספר הרביעי וכל ד' הספרים) - יש לבאר השייכות דפרשת ערי מקלט (בשיעור היומי) לפ' מסעי:

המשך הענינים בפשטות הכתובים, הוא, שלאחר סיום כל המסעות עד, ויחנו בערבות מואב על ירדן ירחו", ממשיך הכתוב בענינים השייכים להכניסה לארץ - "כי אתם עוברים את הירדן אל ארץ כנען והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם גו"³⁴, "זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה ארץ כנען

(22) ראה לקו"ש חט"ז ע' 91. וש"נ.

(23) כשם שכל סדר ההשתלשלות נחלק לד', כנגד ד' אותיות שם הוי'.

(24) ש, כל המלכויות נקראו ע"ש מצרים" (ב"ר פט"ז, ה). וראה ל"ת להאריזו"ל ר"פ תצא שגלות מצרים, "שקול ככולם ויותר מהם. . ולכן לא הוזכר בכללם כי הוא בחינה גדולה מכולם".

(25) ע"י המשכת וגילוי האל"ף, אלופו של עולם, שעייז נעשה מ"גולה" "גאולה" (ראה ויק"ר ספ"ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ).

(26) להעיר, שספר חמישי קורין לעולם בחודש החמישי (והתחלתו) - במנחת שבת מברכים או התחלת חודש החמישי, שבו מודגש ענין הנחמה והגאולה - "מנחם אב", עייז ש, יבוא ארי' במזל ארי' ויבנה אריאל" (יל"ש ירמ" רמז רנט).

(27) פרעה דקדושה, הלעו"ז דפרעה כפשוטו, מלכות וגלות מצרים, שורש ומקור כל המלכויות והגלויות.

(28) חז"א רי, א.

(29) ויש לומר, ש"אלה הדברים" כולל גם שלימות הבירור דכל עניני העולם שנכללים בל"ט מלאכות - כמובן מדרשת חז"ל (ועה"פ אלה הדברים שבר"פ ויקהל) "דברים הדברים אלה הדברים, אלו שלושים ותשע מלאכות כו" (שבת ע, א).

(30) ראה לקו"ש ח"א ע' 8. וש"נ.
(31) להעיר, שבשבת זו מתחילים לימוד מסכת אבות - "משה קבל תורה מסיני" - באופן חדש, וי"ל שרומז גם להגילוי ד, תורה חדשה ע"י גואל ראשון הוא גואל אחרון.

(32) ישע"נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.
(33) ראה לקו"ת צי יז, א ואלך. ובכ"מ.
(34) לג, נא-נב.

(*) "ומסרה ליהושע" - שהכניס את ישראל לארץ.

אודות ערי מקלט⁴². וצריך ביאור: למה מבאר הכתוב פרטי הדינים ד"מכה נפש" בפ' מסעי דוקא?⁴³!

ה. ויובן בהקדם הביאור בכללות הענין ד"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים" בעבודת האדם - שבפסוק זה נרמז (נוסף על סיפור היציאה מהגלות) גם אופן וסדר העבודה שעל ידו נעשית היציאה מהגלות:

(42) ובמכ"ש מבפ' משפטים (כא, יב"ג) שאף שהכתוב מדבר אודות "מכה איש" (גם) בשוגג, "ואשר לא צדה גוי", מ"מ, נאמר רק בכללות "ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה", ואילו בנוגע לפרטי הדברים (עיר מקלט, וכל פרטי הדינים הקשורים בזה) סומך על מ"ש לאחר יותר משני ספרים; ועאכ"כ בנדו"ד, שהענין דעיר מקלט נזכר כאילו בדף"אגב, בנוגע לנחלת הלויים, בודאי שהי' צריך לבאר פרטי הדינים ד"מכה נפש" (שאין מקומו כאן) בפ' ואתחנן או שופטים, ככפנים.

(43) לכאורה, אפשר לתרץ שהענין ד"מכה נפש" הוא בדוגמת ובהתאם הענינים הבלתי-רצויים שנזכרו בפרטי המסעות, ובלשון המדרש (תנחומא פרשתנו ג. במדב"ר פכ"ג, ג.) "אל הקב"ה (ל)משה מנה להם כל המקומות היכן הכעיסונו". אבל, תירוצ זה אינו מספיק, כי: (א) בתוכן הענינים - ההדגשה בפ' מסעי היא על ה"נטיעה", עקירה לגמרי, ממקומות ומצבים אלו*, ואילו בפרשת ערי מקלט - אף שנאמר "והצילו העדה", הרי, עיקר האריכות וההדגשה היא על פרטי הענין הבלתי-רצוי ד"מכה נפש". (ב) חילוק נוסף ועיקרי - שהענינים הבלתי-רצויים שבמסעות הם בנוגע להעבר, בזמן היותם במדבר; ואילו הענין הבלתי-רצוי שבפרשת ערי מקלט הוא בנוגע לעתיד, לאחר הכניסה לארץ כנען וכיבוש וחלוקה שלה!

לגבולותי"³⁵, "אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ גו"³⁶, "צו את בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת גו' ארבעים ושמונה עיר"³⁷, עד לסיום הפרשה בדיני "בת יורשת נחלה"³⁸.

וכיון שבפרטי הלויים נכללים גם ערי מקלט - "ואת הערים אשר נתנו ללויים את שש ערי המקלט גו' ועליהם נתנו ארבעים ושנים עיר"³⁹ - לכן נתבאר כאן פרטי הדינים דעיר מקלט.

אבל, עדיין יש להוסיף בהביאור, ובהקדים:

כיון שבהפרשה כולה מדובר אודות ענינים של גאולה, סיום המסעות דהיציאה מארץ מצרים, כיבוש וירושת הארץ וחלוקת הארץ - למה בפרשה זו דוקא מאריך הכתוב בפרטי דיני "מכה נפש", ענין בלתי-רצוי בתכלית, וקשור עם עונש גלות, היפך תוכן פ' מסעי, עניני גאולה?!

כלומר, מה שהכתוב מזכיר "ערי המקלט" בקשר לנחלת הלויים, אינו מכריח ביאור פרטי הדינים ד"מכה נפש" (שצריך לנוס לעיר מקלט) בפרשה זו דוקא, שיכולים להתבאר במק"א שנוכר ע"ד ערי מקלט (בפ' ואתחנן⁴⁰ או בפ' שופטים⁴¹ שבהם נזכר

(35) לר, ב.

(36) שם, יז.

(37) לה, ב ואילך.

(38) לו, ח.

(39) לה, ו.

(40) ד, מא ואילך.

(41) יט, ב ואילך.

(*) ומטעם זה מדגיש הכתוב ה"מסעות" ולא ה"חניות" - ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 244 ואילך.

„מסעי“ לשון רבים, אע"פ ש„מארץ מצרים הוא רק יציאה ונסיעה ראשונה שנסעו מרעמסס לסוכות“⁴⁹ - כי, גם המסעות שלאחר היציאה מרעמסס לסוכות (יציאה מארץ מצרים כפשוטה) ענינם „יציאה ממצרים“, מלשון מיצר וגבול, „המ"ב מסעות. . הכל נק' יצ"מ. . לפי כי מה שמלוּבש בכלי נק' מיצר וגבול לגבי בחי' אור מקיף שמלמעלה מהכלי“⁵⁰.

וענינו בעבודה - שאינו מסתפק ביציאה הראשונה מ„מיצר וגבול“, כי, לאחר שיצא מ„מיצר וגבול“ הקודם ו„נסע“ לדרגא נעלית יותר ועד שבאין-ערוך⁵¹, מגיע למסקנא שגם דרגא נעלית זו (למעלה מהמיצר וגבול הקודם) היא „מיצר וגבול“ לגבי דרגא שלמעלה ממנה, ולכן, צריך לצאת גם ממיצר וגבול זה, וממשיך „הלוך ונסוע“⁵² בהיציאה ממיצר וגבול מדרגא לדרגא, כמ"ש⁵³ „ילכו מחיל אל חיל“, הליכה ונסיעה אמיתית, שנעקר לגמרי מדרגתו הקודמת ומתעלה לדרגא שבאין-ערוך⁵⁴, בעילוי אחר עילוי עד אין-סוף.

ו. עפ"ז יש לבאר גם המשך הפרשה בענין „מכה נפש“ כחלק

גם כאשר יהודי נמצא בגלות צריך ויכול להיות במעמד ומצב של יציאה ממצרים - להתעלות מהמצרים וגבולים דהגלות, היינו, שעבודתו בכל עניני תומ"צ היא באופן שאינו מתחשב כלל בקשיי הגלות, אלא עובד עבודתו בכל התוקף דקדושה - שזהו"ע ד„מטות“, „חזקים כמטה הזה“⁴⁴, שמורה על תוקף וחוזק הנשמה (בחי' איתן)⁴⁵.

ונקודת הענין - כפתגם הידוע⁴⁶ שהנשמה מלכתחילה לא הלכה בגלות, להיות „חלק אלקה ממעל“, למעלה מהמדידה וההגבלה דכל סדר השתלשלות, ובאופן כזה נמשכת ומתגלה גם בירידתה להתלבש בגוף דכאז"א מישראל, בכל מקום ובכל זמן, גם בחשכת הגלות דעקבתא דמשיחא, שגם אז ה"ה „חלק אלקה ממעל ממש“, מלשון מישוש, שיכולים למשש בידים⁴⁷, ולכן, גם בזמן ומצב הגלות ה"ה למעלה מהמצרים וגבולים דגלות. וכיון שעיקר מציאותו של יהודי היא הנשמה, „נפשם עיקר וגופם טפל“⁴⁸ - מתעלה גם הגוף (שטפל ובטל אל הנשמה) מהמצרים וגבולים דהגלות, ועד שע"ז נעשית גם היציאה מהגלות כפשוטה ממש.

ומדייק בכתוב „אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים“,

(49) לקו"ת פרשתנו (מסעי) פה, ג.

(50) שם צא, א.

(51) כי, כל זמן שהעלי' אינה אלא לדרגא שבערך לדרגתו הקודמת, לא חשיב נסיעה אמיתית, שהרי לא נעקר לגמרי מדרגתו הקודמת. ולהעיר מתנאי עקירה בהל' הוצאה בשבת (טוש"ע או"ח שסמ"ז).

(52) לשון הכתוב - לך לך יב, ט.

(53) תהלים פד, ח.

(54) ראה לקו"ש חכ"ג ס"ע 225 ואילך. וש"נ.

(44) ב"ר פמ"ז, ה ובמת"כ שם - הובא בלקו"ת פרשתנו (מטות) פג, א.

(45) ראה לקו"ת שם ואילך. ובכ"מ.

(46) לקו"ד ח"ד תרצב, א. ועוד.

(47) אנ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' תז. ועוד.

(48) ראה תניא רפ"ב. ובכ"מ.

מפרשת מסעי - נסיעה והליכה בעילוי
אחר עילוי בהציאה ממיצר וגבול:

ובהקדם המאמר הידוע⁵⁵ „התורה
מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים“,
שמוזה מובן בנדו"ד שדיבור התורה
בענין „מכה נפש“ הוא „בעליונים“
(ומזה נשתלשל הרמז בתחתונים),
היינו, לא „מכה נפש“ ע"י חטא
כפשוטו⁵⁶, „שפיכת דם וחיות אדם
דקדושה באדם דקליפה“ (כנ"ל ס"א),
או אפילו ע"י חטא מלשון חסרון⁵⁷
כפשוטו, כי אם, ל„מכה נפש“ בדרגא
הכי נעלית („בעליונים“⁵⁸), בדקות
דדקות.

וההסברה בזה:

בענין „מסעי בני ישראל אשר יצאו
מארץ מצרים“, הליכה ונסיעה ממיצר
וגבול, ובוה - מדרגא לדרגא, ישנם
חילוקי דרגות באיזו מדה ועד כמה
נרגש ה„מיצר“ לגבי הדרגא שלמעלה
ממנה.

כלומר: יש מצב שיודע שיכול
להתעלות לדרגא נעלית יותר מדרגתו

בהוה, אבל, עדיין אינו מרגיש שדרגתו
בהוה היא „מיצר“. וגם כשמרגיש
ה„מיצר“ שבדרגא זו, יש חילוקי דרגות
במדת ה„מיצר“, וככל שיתעלה לדרגא
נעלית יותר, יגדל יותר רגש ה„מיצר“
שבדרגתו בהוה לגבי דרגא עליונה יותר
(ע"ד הידוע⁵⁹ ש„כל שהוא קמי' יותר
הוא יותר כלא ואין ואפס“), ועד להרגש
ה„מיצר“ כמו ה„מיצר“ דארץ מצרים.

ולמעלה מזה - שנגרש אצלו
שהשלימות בעבודתו בהוה (לגבי דרגא
עליונה יותר) היא לא רק בבחינת
„מיצר“, אלא שאינה נחשבת
ל„עבודה“, ויתירה מזה - שנחשבת
כמו חטא, ועד ל„מכה נפש“!

ז. ומכאן למדים הוראה נפלאה
באיזו מדה צ"ל הענין ד„מסעי“, הליכה
ונסיעה בעילוי אחר עילוי, בעבודת
כאו"א מישראל:

יהודי צריך לשמש את קונו באופן
שבכל רגע ורגע נרגש שזהו קונו,
מנצל כל הכחות שלו וכל זמנו
לעבודתו ית' מבלי לבזבז אפילו רגע
בחיינו⁶⁰ (בידעו ש„אני נבראתי לשמש
את קוניי“⁶¹, שכל מציאותו וכל כוחותיו
נמצאים ברגע זה כדי לשמש את

(55) עש"מ מאמר חקו"ד ח"ג פכ"ב. של"ה יג,
ב ואילך. קסא, א ואילך.

(56) שצו"נ „ונפש כי תחטא - תוהא“ (זח"ג
טז, א).

(57) פרש"י ויצא לא, לט. וראה לקו"ת
פרשתנו (מטות) פב, א. ובכ"מ.

(58) להעיר, שגם הפירוש ד„מכה נפש“ (לא
כפשוטו, אלא) בעבודה הרוחנית - הוא
„בעליונים“, ונוסף לזה, ישנו פירוש נעלה יותר
ב„עליונים“ - שבעבודה הרוחנית גופא מדובר
אודות דרגא הכי נעלית*.

(*) ולמעלה מזה - „בעליונים“ ממש, בשורש
הענין למעלה (וראה לקמן ט"ט).

(59) אגה"ק ס"ב.

(60) להעיר ממאמר החכם „אדם דואג על
איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו“ (ס' החיים
(לאחי המהר"ל) יו"ד, א), בה בשעה שצ"ל
להיפך, כיון ש„איבוד דמיו“ יכול להחזיר עי"ז
שיתוסף יותר מהרגיל לאח"ז, משא"כ „איבוד
ימיו“, שכלל שיתוסף בעבודתו ביום שלאח"ז, דיו
שיפקיע את יום זה, כך, ש„איבוד ימיו“ (כל רגע
ורגע ביום) הוא אבידה שאינה חוזרת, כמו „מכה
נפש“.

(61) משנה וברייתא סוף מס' קידושין.

לכוא (כמצות רצונך⁶²), אלא יתירה מזה - שאינה נחשבת לעבודה, ועד שנחשבת לענין הפכי - "מכה נפש"⁶³.

והתבוננות זו פועלת אצלו הענין "מן המיצר" ("בין המצרים") קראתי י"ה", שצוּעק באמת "עד מתי". . . כיון שרוצה לעבוד את ה' בשלימות; ומה בא למרחב האמיתי - "ענני במרחב יי"ה"⁶⁴, בגאולה האמיתית והשלמה, שאז יתבטל לגמרי כללות ענין המיצר וגבול, כיון שיהי' הגילוי דמהותו ועצמותו ית' באופן ש"לא יכנף עוד מוריק והיו עיניך רואות את מוריק"⁶⁵.

ט. עפ"ז יש לבאר גם תוכן הענין ד"הצילו העדה":

כיון שמדובר כאן אודות "מכה נפש" כפי שהוא "בעליונים", עד לדרגא הכי נעלית שהיא בבחינת "מיצר" (עד לבחי' ד"מכה נפש") אך ורק לגבי מרחב (בלי גבול) האמיתי - הרי, ענין זה אינו "באשמתו" ("מכה נפש

הקב"ה), ולא עוד, אלא, שעבודתו היא באופן ד"הלוך ונסוע" ("מסעי") בעילוי אחר עילוי.

ולאחר כל זה, כשעושה חשבון צדק בנפשו שהי' יכול להוסיף בעבודתו בשלימות נעלית יותר (כפי הכחות שכבר ניתנו לו) - "כאפט ער זיך פארן קאפ" שלא זו בלבד שיש "חסרון" בעבודתו, אלא, לגבי האופן היותר נעלה שהי' יכול לשמש את קונו, אינה נחשבת ל"עבודה", ועד שנחשב כמו חטא (עד ל"מכה נפש"), בדוגמת העבד שיכול לשמש את אדונו בעבודה נעלית (לפי כשרונותיו הנעלים) ומשמשו בעבודה פחותה, שאין זה נחשב כשימוש לאדונו, ואדרבה כו'.

ח. עפ"ז מובן שהענין ד"מכה נפש" "בעליונים", הוא, שלב הכי נעלה בהציאה ממיצר וגבול (לאחר שנימנו "מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים"):

לאחר כל עבודתו בכל פרטי המסעות דיציאה ממיצרים וגבולים בעילוי אחר עילוי - נרגש אצלו שלגבי המרחב האמיתי נחשבת עבודתו הקודמת (לא רק כ"מיצר", אלא יתירה מזה, שאינה נחשבת כ"שימוש לקונו", ואדרבה) כמו היפך השימוש לקונו, ועד ל"מכה נפש"!

ובסגנון אחר קצת - בקשר ובשייכות ל"בין המצרים":

לאחר מ"ב המסעות דיציאה ממצרים שמורה על סיום וגמר העבודה דזמן הגלות ב"מדבר העמים" - נרגש אצלו שהשלימות ד"מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות", לא זו בלבד שנחשבת ל"מיצר" לגבי אופן העבודה דלעתיד

(62) ראה תו"ח ר"פ ויחי, ובכ"מ.

(63) עפ"ז יש לבאר החילוק שבמסעות מודגש בעיקר הענין החיובי, יציאה מהמיצר, ואילו בפרשת עיר מקלט מודגש בעיקר הענין השלילי, "מכה נפש" (כנ"ל הערה 43) - כי, כל זמן שנמצאים באמצע העבודה, נרגשת בעיקר ההליכה והנסיעה לדרגא נעלית יותר, היציאה ממצרים; משא"כ כשבאים לסיום העבודה דזמן הגלות (לאחר סיום מ"ב המסעות), ועומדים בסמיכות ממש להכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלמה - אזי נרגש ה"מיצר" שבכללות העבודה דזמן הגלות, שאין לה ערך כלל לגבי השלימות דלעתיד לכוא, ועד שנחשבת ל"מכה נפש" (כבפנים).

(64) תהלים קיח, ה. וראה אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' א"ל.

(65) ישע"י ל, כ. וראה תניא פל"ו.

(צמצום), ודוגמתו בהנשמה ש"גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית"י⁷¹, הרי, ה"מיצר" והירידה כו' הם (בפנימיות) התחלת המרחב והעלי⁷² באופן נעלה יותר, ע"ז שאתהפכא חשוכא⁷³ לנהורא.

י. ויש להוסיף ולבאר גם הדיוק ד"הצילו העדה" - "עדה" דייקא, אע"פ שהמשפט (וההצלה הוא ע"י שופטים, דיינים, ולא ע"י כל בני, "העדה" סתם:

"עדה" (בכלל) - קאי על עשרה מישראל, "אין עדה פחותה מעשרה"⁷⁴, ורומז על כללות עם ישראל, שנחלק לעשר סוגים⁷⁵, כפי שנימנו בכתוב⁷⁶ "אתם נצבים היום כולכם גו' ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימך"⁷⁷, אשר, למרות חילוקי הדרגות

בשגגה", כי אם, "האלקים אנה לידו"⁶⁶, היינו, מפני שהקב"ה צמצם את עצמו, כביכול, שלא יאיר אורו הבלתי-מוגבל, וזוהי הסיבה לכך שלאחרי שלימות עבודתו ה"ה עדיין בבחי' "מיצר".

ולא עוד, אלא, שגם הענין ד"מכה נפש" כפשוטו (כפי שרומזת בתחתונים), ענין החטאים, "שפיכת דם וחיות דם דקדושה באדם דקליפה", שע"ז נעשה כללות ענין החורבן והגלות - הוא מפני ש"האלקים אנה לידו", כמ"ש⁶⁷, "נורא עלילה על בני אדם", "עלילה נתלה בו"⁶⁸, ובלשון הקבלה והחסידות - שהשורש דחטא עה"ד⁶⁹ (שורש כל החטאים) הוא מיעוט הירח ע"י הקב"ה כו' עד לצמצום הראשון⁷⁰.

ולכן, "והצילו העדה", "פוטרים אותו" - שמתבטל ההעלם וההסתר, המיצר והגבול, כי, כל כוונת הצמצום אינה אלא בשביל הגילוי, ועד"ז בנוגע לכללות הירידה שע"י החטא, עד לחורבן וגלות (שנשתלשלו מהצמצום הראשון), שהכוונה בזה אינה אלא בשביל העילוי שע"י התשובה, כיתרון האור מן החושך, ולכן, נוסף לכך שמצדו ית' אין ענין של "מיצר"

(71) תניא ספכ"ד.

(72) ודוגמתו בהמסעות - שגם הענינים הבלתי-רצויים הם בפנימיותם התחלת (וחלק מהעלי (ראה לקו"ש ח"ח ע' 394 (לקמן ע' 342) ואילך).

(73) אלא שאין צורך ב"חשוכא" בפועל, כי אם, כפי שהענין הוא בתורה* (ע"ד יעקב ועשו האמורים בפרשה - ראה לקו"ש ח"כ ע' 114. וש"נ), ואדרבא, אז נעשה גם העילוי דאתהפכא חשוכא לנהורא (בתורה) באופן נעלה יותר.

(74) ראה ברכות כא, ב. וש"נ.

(75) ודוגמתו בכאו"א מישראל - עשר כחות

נפשו.

(76) ר"פ נצבים.

(77) ראה זח"פ פב, א.

(66) משפטים כא, יג.

(67) תהלים סו, ה.

(68) תנחומא וישב ד'. וראה לקו"ש ח"ח ע'

395 (לקמן ע' 343). וש"נ.

(69) להעיר מדברי השל"ה (כד, א (בשם

האר"ז) - הובא באוה"ת פרשתנו (מסעי) ע' א'תטו) שערי מקלט דלעת"ל הם תיקון לחטא עה"ד.

(70) ראה סה"מ קונטרסים ח"א קצא, ב ואילך.

(*) וכיון שמדובר כאן אודות תושב"כ, ה"ז נפעל ע"י הקריאה בתורה אפילו ע"י ואצל זה ש"לא ידע מאי קאמר", שעולה לתורה ומברך ברכת התורה (ראה הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ).

הגלות⁸², ובהבטל הסיבה בטל בדרך ממילא המסובב, שנעשית ההצלה („והצילו“) מהגלות.

*

יא. מההוראות למעשה בפועל מהאמור לעיל:

בעמדנו ביום השבת⁸³ ד, בין המצרים, בפ' מטות-מסעי, שבה מודגש התוקף דבנ"י („מטות“), שלכן, גם בהיותם בגלות ה"ה בתנועה ד, מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים, להתעלות ולצאת מכל עניני מיצר וגבול, עד להציאה (והצלה) מהגלות (עיר מקלט) ע"י הגאולה כפשוטה ממש – יש להוסיף ביתר שאת ועזו ותוקף („מטות“) ובעילוי אחר עילוי („מסעי“) בכל עניני תורה ומצוותי, בכל ג' הקוין שעליהם „העולם עומד“ ו„העולם קיים“ (כמ"ש בפרק שלומדים בשבת זו)⁸⁴, ובפרט בהענינים שיש להם סגולה מיוחדת לקירוב וזירוז הגאולה, להפוך ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

שביניהם מתאחדים כולם „לאחדים כאחד“⁷⁸ ע"ז ש„נצבים גו' לפני ה' אלקים“, ש„כולן מתאימות ואב א' לכולנה“⁴⁸, אחדות אמיתית מצד עצם הנשמה שהיא אצל כל ישראל בשוה (משא"כ מצד בחי' הגילויים ישנם חילוקי דרגות), שע"ז נעשים חד ממש עם מהותו ועצמותו ית', „ישראל וקב"ה כולא חד“⁷⁹.

ולכן נאמר „והצילו העדה“ דוקא – שתיקון הענין ד„מכה נפש“ „בעליונים“, בה„מיצר“ הכי ראשון, הוא ע"י הגילוי שלמעלה מכל ענין של „מיצר“ (מרחב האמיתי דמהותו ועצמותו ית'), וענין זה נעשה ע"י „העדה“ דוקא, אחדותם של ישראל מצד עצם הנשמה כפי שקשורה עם עצמותו ית', למעלה מבחי' הגילויים (שהרי גם הגילוי הכי נעלה הו"ע של „מיצר“ לגבי עצמותו ית'), שהיא העדות האמיתית (ו„אתם עדי“⁸⁰) על הלמעלה.

ומזה מובן גם בנוגע לתיקון הענין ד„מכה נפש“ כפשוטו (כפי שנשתלשל בתחתונים), „חטאינו“, עד להתורבן והגלות („בין המצרים“), ע"י „והצילו העדה“ דוקא – הדגשת אחדותם של ישראל, כידוע שהסיבה דחורבן וגלות זה האחרון הוא בגלל היפך אהבת ישראל⁸¹, ולכן, ע"י ההוספה באחדותם של ישראל („העדה“) מבטלים סיבת

(82) כולל גם הסיבה הכי ראשונה – צמצום הראשון (כנ"ל ס"ט).

(83) דכיון ש„אין עצב בו“ (ירושלמי ברכות פ"ב סה"י. הובא בתורה מ"ד מו"ק כג, ב), ואדרבה, „ביום שמחתכם אלו השבתות“ (ספרי בהעלותך יו"ד, יו"ד), ומצוה לענגו בבשר שמן ויין ישן (ראה טושו"ע ואדה"ז או"ח סרמ"ב), היינו, שהתענוג חודר ונמשך גם בענינים גשמיים שבהם מתענג הגוף הגשמי – מובן, שביום השבת ישנו רק הענין הטוב ד„בין המצרים“.

(84) „על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים“ (אבות פ"א מ"ב), „על הדין ועל האמת ועל השלום“ (שם מ"ח). ולהעיר גם מסיום וחותם ההפטרה (כמנהג חב"ד) – „באמת במשפט ובצדקה“ (ירמ' ד, ב).

(78) לקו"ת ר"פ נצבים.

(79) ראה זח"ג עג, א.

(80) ישעי' מג, יו"ד. שם, יב. וראה לקו"ש חי"ט ע' 190. וש"נ.

(81) ראה יומא ט, ב.

ציבורי, כיון שמכירים בהכחות והכשרונות המיוחדים שניתנו לו מהקב"ה⁹² - צריך הוא לנצל את כחותיו וכשרונותיו לטובת הציבור במילואם ובשלמותם, וכן לנצל כדבעי את הברכה וההצלחה היתירה שזוכה לקבל מצד כח וזכות הציבור, וכן ע"י תפלת הציבור⁹³, כפי שרואים במוחש בהעוסקים בצרכי ציבור באמונה שזוכים להצלחה שלא־בערך שבגללם נבחרו כעסקני ציבור, וזוכים לברכה מיוחדת בכל המצטרך להם, ברוחניות ובגשמיות גם יחד, שע"י יוכלו למלא תפקידם ושליחותם מתוך מנוחה, שמחה וטוב לבב, שאז העבודה היא באופן נעלה יותר.

ובכל זה - כההוראה דפרשתנו: "מטות" - שעבודתם היא בתוקף המתאים⁹⁴, ו"מסעי" - שאינם מסתפקים בהישגי העבר, אשר, ככל

ובמיוחד - ע"י הוספה באהבת ישראל ואחדות ישראל, "והצילו העדה":

לכל לראש - שכא"א מישראל כולל את עצמו עם הציבור כולו ("העדה"), כפי שאומר בהתחלת היום "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת⁸⁵ לרעך כמוך⁸⁶", שכולל את עצמו עם הציבור כולו⁸⁷, כך, שגם עבודתו הפרטית נעשית מעשינו ועבודתינו" דכלל ישראל.

ועוד ועיקר - שמקיים הציווי ד"ואהבת לרעך כמוך", כמוך כפשוטו ממש, במעשה בפועל, ע"י שמשתדל בטובתו של הזולת ושל הציבור, הן בענינים גשמיים והן בענינים רוחניים, ע"י הפצת התורה והיהדות, ובאופן ד"העמידו תלמידים הרבה"⁸⁸.

יב. והוראה מיוחדת לעסקני ציבור - שעליהם מוטלת עוד יותר האחריות ד"והצילו העדה":

עסקן ציבורי, שנבחר ע"י הציבור, היינו, שכמה וכמה אנשים, ש"אינן⁸⁹ דיעותיהם שוות"⁹⁰, באו לדעה אחת ובחרו⁹¹ בפלוני בן פלוני לעסקן

חפשי אמתית (כמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה רפ"ה. וראה לקו"ת אמור לה, ב. ובכ"מ).
(92) וככל שיגדל ציבור הבוחרים בו, וכן כשבוחרים בו יותר מפעם אחת - ה"ז שולל עוד יותר את האפשרות שטעו בהערכת כחותיו וכשרונותיו של הנבחר.

(93) להעיר מנוסח ה"מי שברך" שאומרים בכל שבת לאחר "יקום פורקן" - "וכל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה כו".
(94) אבל כמוכן, בדרכי נועם ודרכי שלום* - "מקל נועם" (ראה זכרי' יא, ז. סנהדרין כד, א).

(* להעיר ממאמר המשנה בפרק ראשון דאבות שלומדים בשבת זו (מ"ב) - "הוי מתלמידי של אהרן אוהב שלום ורודף שלום כו". ולהעיר, שהסתלקותו של אהרן בבחודש החמישי באחד לחודש" (פרשתנו לג, לח), ר"ח מנ"א, שמתברר משבת זו.

(85) קדושים יט, יח.
(86) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 374. וש"נ.
(87) שער הכוונות בתחלתו. ועוד.
(88) אבות פ"א מ"א - שלומדים בשבת זו.
(89) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. ועוד.

(90) ובפרט אצל בני"ש שחילוקי הדעות שביניהם הם יותר מחילוקי הדעות שאצל בני"אדם סתם, כנראה במוחש, וכמאמר העולם - ע"ד הצחות - שבין שני יהודים יש שלש דעות: שתי הדעות של כל א' מהם, ודעה שלישית - שכל א' אומר "איפכא מסתברא" מדברי חבירו.
(91) ובפרט בני"ש שאצלם ישנו הענין דבחירה

בתלמוד תורה⁹⁹, מתוך מנוחה ובטחון אמיתיים, עד שזוכים תיכף ומיד להכניסה לארץ וירושת הארץ והגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

*

יג. כאן המקום לעורר גם אודות הענינים השייכים במיוחד לימי בין המצרים, כפי שנתבארו בכמה ספרים (ודובר אודותם בארוכה בשנים שלפנ"ז), ו"אין מזרזין אלא למזרזין"¹⁰⁰, להוסיף כהנה וכהנה, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לפעולה על הוולת.

ובפרטיות יותר:

א) להוסיף בלימוד התורה¹⁰¹ (גם ובמיוחד) בעניני (גאולה ו)בנין ביהמ"ק - על יסוד מ"ש במדרש¹⁰² "א"ל הקב"ה ליחזקאל ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל . . גדול קרייתת בתורה כבנינה . . ובשכר קרייתת שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית", ויתירה מזה ועיקר - ש"בנין ביתי" אינו "בטל"¹⁰³.

[ומענין לענין - לעורר גם ע"ד

שתגדל מעלתם, יכולים וצריכים להוסיף עוד יותר, "ילכו מחיל אל חיל", מיום ליום, וביום זה עצמו משעה לשעה כו', ובוה גופא - מתוך ידיעה והכרה שאי-ניצול הכחות בשלימות המתאימה (כולל גם האפשרות להוסיף יותר ויותר) היא (לא רק חסרון סתם, אלא) בבחינת "מכה נפש" ח"ו להציבור שבחר בו בתור עסקן ציבורי, ובמילא, האחריות גדולה יותר מאשר ענין שנוגע לעבודתו הפרטית (גם כשכולל את עצמו עם הציבור).

ואם הדברים אמורים בעסקני ציבור בכל מקומות מושבותיהם של בני"י, עאכ"כ בנוגע לעסקני ציבור בארץ הקודש, "ארץ" אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה⁹⁶, שניתנו להם כחות נעלים יותר, וצריכים לנצלם במילואם ובשלימותם.

כולל ובמיוחד - לפעול בתוקף ולהשפיע שלא לוותר, ח"ו, אפילו על שעל אחד מארצנו הקדושה⁹⁷, כיון שהקב"ה⁹⁸ נתנה לבני"י באופן שעוד לפני הגאולה ישבו בה בני"י כבני-חורין - "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק

(95) עקב יא, יב.

(96) ומעין זה - גם בחוץ-לארץ, כפתגם הידוע "עשה כאן (בחו"ל) ארץ ישראל" (אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' תפה).

(97) להעיר מהשייכות לפרשת השבוע - "זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה . . לגבולותי" (לד, ב).

(98) כפתגם הידוע "לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל ולא בכחותינו אנו נשוב לארץ ישראל כו'" (לקו"ד ח"ד תרצב, א. ועוד), ודוגמתו גם בהשיבה לא"י לפני הגאולה, שאינה יכולה להיות "בכחותינו", אלא בכחו של הקב"ה.

(99) אבות פ"ו מ"ב.

(100) ספרי נשא ה, ב. במדב"ר פ"ז, ו. וראה מכות כג, א.

(101) להעיר מהשייכות לערי מקלט - "דברי תורה קולטין" (מכות י"ד, א).

(102) תנחומא צו יד.

ולהעיר מאזה"ת פרשתנו (מסעי ע' א' תיד-תסו) ש"ג, ערי מקלט י"ל ע"ד אוריאל תליתא"י, "ששה ערי מקלט י"ל ע"ד ששה סדרי משנה", ו"כשירחיב ה' גבולינו צריך להוסיף ג' ערי מקלט הוא התגלות טעמי תורה לע"ל".

(103) ראה בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 412 ואילך.

עריכת "סיומים" בתשעת הימים, ומה טוב גם לפנ"ד¹⁰⁴].

ב) להוסיף במעשה בפועל בעניני בני¹⁰⁵ - בתי תורה, תפלה וגמ"ח, כולל גם בתים פרטיים דבנ"י שנעשים בתי תורה תפלה וגמ"ח, בבחינת "מקדש מעט"¹⁰⁶, שעל ידו נעשה "ושכנתי בתוכם"¹⁰⁷, ועוד ועיקר - שע"ז ממהרים ומזרזים עוד יותר קיום הציווי "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" כפשוטו, בבנין ביהמ"ק השלישי, אשר עם היותו "מקדש אדנ"י כוננו ידיך"¹⁰⁸, "בנינא דקב"ה"¹⁰⁹, נקרא "מעשה ידיהם של צדיקים"¹¹⁰, כיון שנעשה ע"י "מעשינו ועבודתינו".

וע"פ האמור לעיל אודות מעלת הציבור ("הצילו העדה") - יתאחדו כל הבתים (הן הבתים הציבוריים והן הבתים הפרטיים שבכל מקום ומקום) ע"י ההשתתפות בסכום של מאה¹¹¹

מקופה מיוחדת, "קרן הבנין", של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו [כפי שקיבלו (או יקבלו בימים הקרובים) כל אלה שהודיעו ע"ד הוספה בבנין, שמספרם הולך וגדל, וילך ויגדל עוד יותר, עד למספר הכללי דבנ"י, ששים ריבוא¹¹²], אשר, השתתפות זו מאחדת גם את כל אלה שמקבלים ההשתתפות מקרן מיוחדת זו, ובפרט שוהי קרן של נשיא הדור, "הנשיא הוא הכל"¹¹³, שכולל ומאחד את כל בנ"י וכל אשר להם, כך, שכל הבתים נעשים "בית אחד"¹¹⁴, בית של נשיא הדור, ועד - ביתו של הקב"ה, אחדות הפשוטה שלמעלה מהתחלקות.

ועוד והוא העיקר - שגדול כח וזכות הציבור ("הצילו העדה") שפעולתם בבנין בתים באופן שכל ישראל מתאחדים בבנין בית אחד להקב"ה, תמהר ותזרז ותביא תיכף ומיד את, "בנין ביתי" כפשוטו ממש - בית המקדש השלישי, ששייך לכל ישראל¹¹⁵ (שלכן לא נתחלקה ירושלים

(104) כבשבת זו, שמסיימים ספר רביעי, סיום ד' הספרים שבתורה, כנ"ל ס"ג.

(105) ומתחיל בענין שהזמן גרמא - קבוצה מבנ"י שנסעו ("מסע"י) מעיר ט. ובאו לכאן לשבת זו, והביאו עמם בשורה טוב ע"ד עניני בני. ובודאי יאמרו, "לחיים*", "לחיים ולברכה", וכל המסובים ישתתפו בשמחתם. ויה"ר שפעולתם תהי' בהצלחה רבה, ובאופן של הוספה, ומהם יראו וכן יעשו גם בשאר ערים ומושבות דבנ"י.

(106) ראה מגילה כט, א.

(107) תרומה כה, ח.

(108) בשלח טו, יז.

(109) וז"ל רכא, א.

(110) כתובות ה, סע"א.

(111) שרומז על המשכת "מאה ברכות" (ראה

המשך חייב אדם לברך תרל"ח לאדמו"ר מהר"ש. ועוד).

(112) ראה תניא פל"ז. ד"ה שאו את ראש תרע"ח. ועוד.

(113) פרש"י חוקת כא, כא.

(114) להעיר, שהמוכר לחבירו עשר בתים בעשר מדינות כיון שהחזיק באחד מהם קנה (שו"ע חו"מ סקצ"ב סי"ב וברמ"א), אע"פ שהבתים עצמם מופסקין ומחולקין כל א' בנין בפני עצמו, דלא כקרקע, שסדנא דארעא חד הוא (סמ"ע שו"ע שם סקצ"ה).

(115) וגם - "ביתו בית תפלה יקרא לכל העמים" (ישעי' נו, ז), כפי שביקש שלמה, וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא ובא מארץ רחוקה למען שמך. . . אתה תשמע גוי" (מ"ח, ח, מא"מ).

(*) והעיקר - מתוך כוונה שימשך חיים וברכה מ"חי עולמים", בכל המצטרף.

גדול¹²¹, לשון יחיד, ובלשון הכתוב שקורין תיכף במנחה - „ראה (מראה באצבעו ואומר זה¹²²) נתתי לפניכם את הארץ בואו ורשו את הארץ¹²³, „ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת¹²⁴, ותיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב, „שמחת עולם על ראשם¹²⁵.

לשכטים¹¹⁶), ש„בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא מן השמים¹¹⁷, בירושלים עיר הקודש, „עיר שחבורה לה יחדיו¹¹⁸, „עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים¹¹⁹, בארצנו הקדושה, שאלו באים כל בנ¹²⁰ באופן ד„קהל

(116) מגילה כו, א. ויש"נ. וראה סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 575.

(117) ראה פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(118) תהלים קכב, ג.

(119) ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ו.

(120) ביהד עם כל הבתי' כנסיות ובתי' מדרשות (כולל גם בתים פרטיים שנעשו בתי תורה תפלה וגמ"ח) ש„עתידיים שיקבעו בארץ ישראל* (מגילה כט, א).

(121) ירמ' לא, ז.

(122) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג.

פרש"י בשלח טו, ב.

(123) דברים א, ח.

(124) שם, ז.

(125) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

הוא ע"ד ובדוגמת החיבור דמטות' מסעי - נסיעה (מסעי') בענין שיש בו תוקף וקביעות (מטות').

(*) ויש לומר, שנסיעת הבתים לארץ ישראל

מטות-מסעי ג

השייכות ד"חוק חזק ונתחזק" – חזקה משולשת לביהמ"ק השלישי

- שלעולם מסיימים ספר רביעי בשבתות שבג' השבועות דבין המצרים, ובכמה שנים (כבשנה זו) בשבת (הראשון) שבתשעת הימים - דלכאורה, הזמן דג' השבועות ובפרט ט' הימים (חורבן וגלות) קשור עם מעמד ומצב של "חלישות" בקדושה, היפך בתכלית ד"חזק חזק ונתחזק"?

לכאורה יש לומר שהיא הנותנת: כיון שזמן זה קשור עם מעמד ומצב של "חלישות", מודגש יותר הצורך וההכרח בהחזוק ד"חזק חזק ונתחזק". אבל, יותר נראה לומר שהחזוק עצמו קשור עם תוכנו של הזמן (ולא שהחזוק הוא היפך תוכנו של הזמן, והזמן מדגיש הצורך בהפכו), וכמודגש בשמו של יום השבת (שהשם מורה על תוכן ומחולק הדבר) שנקרא "שבת חזק", היינו, (שהתוכן ד)שבת זה (בג' השבועות, ובשנה זו גם בט' הימים) הוא החזוק ("חזק חזק ונתחזק") ד"מעשינו ועבודתינו" בקיום התומ"צ (תוכן ד' הספרים).

ב. ויובן בהקדם הביאור בהקשר והשייכות ד"חזק חזק ונתחזק" לתוכן הפרשה שבה מסיימים הספר - פרשת מטות-מסעי, שבוה נכלל (בפרטיות)

ש"פרשיות . . . מטות מסעי הם תמיד בשבתות שבין המצרים" (של"ה חלק תושב"כ ריש פרשתנו (שסו, א ואילך). וראה בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 378 ואילך. ועוד).

ז. כלומר: נוסף על פרשת מסעי שבסיום הספר ממש, גם פרשת מטות, שבכמה שנים

א. מהענינים המיוחדים דיום הש"ק זה - שבו מסיימים ספר במדבר, ספר רביעי שבתורה, שסיומו מהוה גם סיום כל התורה (ד' הספרים, שהרי ספר החמישי הוא "משנה תורה"², שחזור וכולל ד' הספרים שלפניו), ולאח"ז מכריזים (בקול רם ובשמחה) "חזק חזק ונתחזק"³, שמורה על החזוק (תוקף) דבנ"י בכל עניני התורה, ועד שהחזוק גופא הוא ג"פ ("חזק חזק ונתחזק"⁴, שיש בו העילוי והשלימות ד"בתלת יומי הוי חזקה"⁵).

וצריך להבין הקשר והשייכות דסיום ספר רביעי שבתורה לתוכנו של הזמן.

משיחות ש"פ מטות-מסעי, ב' מנחם-אב ה'תנש"א. סעיפים א"ז, יג. נדפס בסה"ש תנש"א ח"ב ע' 709 ואילך.

(1) וכפשוטו הכתוב דסיום הספר: "אלה המצוות והמשפטים אשר צוה ה' ביד משה אל בני ישראל בערבות מואב על ירדן ירחו", שאו נשלמו כל עניני מצוות התורה, גם אלה שנאמרו בתחלת ובמשך הארבעים שנה.

(2) מגילה לא, ב. וח"ג רסא, א. ועוד.

(3) ראה שו"ע או"ח סו"ס קלט ובנ"כ. הנסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 474.

(4) ולהעיר, שמקור המנהג הוא מזה ש"כשסיים יהושע אמר לו הקב"ה חזק ואמץ, מכאן למסיים את התורה שאומרים לו חזק" (נסמן בלקו"ש שם), והחידוש הוא - שאף שככתוב נאמר ענין החזוק ב"פ, "חזק ואמץ", מ"מ, נוסף בזה גם פעם שלישית ע"י "מנהג ישראל", שנוסף לכך ש"תורה היא", יש בו מעלה יתירה לגבי תושב"כ ותושב"ע"פ (ראה לקו"ת דרושי סוכות פ, ג. ובכ"מ).

(5) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

(6) ע"ד המבואר בנוגע לתוכן הפרשה,

ה"חזק" ד"מטות", ה"חזק" ד"מסעי", וה"חזק" שבחיבור ד"מטות-מסעי" יחד: ענין החזק (והתוקף), "חזק", ובפרט ג"פ חזק ("חזק חזק ונתחזק") - שייך (לכאורה) ל"מטות", כי, "מטה" מורה על חזק ותוקף בל ישובנה, בדוגמת ה"מטה" כפשוטו שהוא חזק וקשה, ועד ש"מטה" הוא "לשון ממשלה ושררה", כלשון הכתובי "מטות עוז אל שבטי מושלים".

משא"כ "מסעי", שענינו הליכה ונסיעה ("ויסע גו' הלוך ונסוע"¹⁰) ממקום למקום, שאינו עומד על מקומו, אלא הולך ונסוע למקום אחר (ועד להליכה ונסיעה אמיתית שהיא באופן שנעקר לגמרי ממקומו הקודם למקום שבאין-ערוך¹¹) - ה"ז להיפך (לכאורה) מענין החזק והתוקף ("חזק") באופן בל ישובנה.

ומזה שההכרזה ד"חזק חזק ונתחזק" היא לעולם (גם כשמטות-מסעי מחוברין) בסיומה של פרשת מסעי דוקא, משמע, שהתוכן ד"חזק חזק ונתחזק" שייך בעיקר לפרשת מסעי (אלא בכמה שנים מצרפים גם פרשת מטות).

ג. ויש לומר הביאור בזה:

(כבשנה זו) מחברים אותה ביחד עם פרשת מסעי להיות פרשת אחת, כמודגש במנין הקרואים - ו' קרואים (ולא י"ד), ולא עוד אלא שהקרא הרביעי מחבר ב' הפרשיות בברכה לפני סיום הקריאה בפ' מטות ובברכה לאחר התחלת הקריאה בפ' מסעי

(ראה לקו"ש שם ע' 380. וש"נ).

(8) לקו"ת פרשתנו פג, ב.

(9) יחזקאל יט, יא.

(10) לך לך יב, ט.

(11) ראה לקו"ש חכ"ג ס"ע 225 ואילך. וש"נ.

"חזקה" שהיא במספר שלש ("בתלת זימני הוי חזקה"), ובפרט חזקה משולשת ("חזק חזק ונתחזק") - מדגישה החזק והתוקף גם במקום שיש מנגד, כידוע¹² שמספר אחד מורה על מעמד ומצב שיש מלכתחילה רק טוב וקדושה¹³, מספר שנים מורה על (התחלקות ו) מחלוקת¹⁴ בגלל מציאותו של המנגד, ומספר שלש מורה על החזק והתוקף דקדושה גם במעמד ומצב של ניגוד.

ובחזק ותוקף שבמספר שלש (במעמד ומצב של ניגוד) ישנם ב' אופנים: (א) מצד העליון, היינו, חזק ותוקף המשכת אור הקדושה (המשכה מלמעלה למטה) בכל מקום, גם במקום שיש ניגוד, מצד גודל מעלת האור שהוא בלי גבול, (ב) מצד התחתון, שהעבודה דהעלאת התחתון (העלאה מלמטה למעלה) היא באופן של חזק ותוקף, לבטל המנגד, ויתירה מזה, להפכו לקדושה.

וב' אופנים אלו מרומזים בה"חזק" דפרשת מטות-מסעי:

ה"חזק" דפרשת מטות הוא החזק והתוקף שמצד העליון - "וידבר משה אל ראשי המטות גו' זה הדבר אשר צוה ה'" - החזק והתוקף דהמשכת ציווי ה' גם במקום שיש ניגוד;

וה"חזק" דפרשת מסעי הוא החזק והתוקף שמצד התחתון - "אלה מסעי

(12) ראה לקו"ש חכ"א ע' 111. וש"נ.

(13) ובלשון חז"ל - "יום אחד . . הקב"ה יחיד

בעולמו" (בראשית א, ה ובפרש"י).

(14) ולכן לא נאמר "כי טוב" ביום שני דמע"ב

- לפי שנבראת בו מחלוקת (ב"ר פ"ד, ו).

ולכן, השלימות האמיתית ד"חזק" היא בחיבור מטות-מסעי גם יחד¹⁶ - שישנם ב' המעלות: חזק ותוקף המשכת האור שלמעלה מהגבלה, והחזק והתוקף שבביטול (והפיכת) המנגד ע"י העלאת התחתון. ושניהם יחד - שביטול המנגד (ע"י העלאת התחתון) הוא באופן קבוע ונצחי.

ד. ויש להוסיף, שהחיבור דמטות-מסעי הוא ברביעי דוקא (שקורין לרביעי סיום פרשת מטות והתחלת פרשת מסעי), ועי"ז נעשית השלימות ד"חזק" שבפרשת מטות-מסעי (כשהן מחוברין) בסיומו של ספר רביעי שבתורה:

אע"פ שמספר שלש מורה על החזק ("חזקה") והתוקף גם במצב של ניגוד (כנ"ל ס"ג), מ"מ, להיותו בהמשך לאחד ושנים, נרגשת בו גם השייכות אליהם. כלומר, אף שמחבר האחד (העליון, שענינו המשכה מלמעלה למטה) עם השנים (התחתון, שענינו העלאה מלמטה למעלה), מ"מ, נרגש בו חיבור של ב' קוין (עליון ותחתון, המשכה והעלאה).

ולכן, השלימות האמיתית דחזק ותוקף (מצד העליון ומצד התחתון גם יחד) היא ב"רביעי" - דרגא מיוחדת בפני עצמה שאינה בהמשך לאחד ושנים, שבה מודגשת שלימות ההתיישבות, כמו כסא של ארבע רגלים שהוא באופן של התיישבות יותר מכסא של שלש רגלים, שמורה על החזק

בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים גו" - החזק והתוקף שבעבודת בני ברור והעלאת התחתון, שלמרות השינויים וחילוקי הדרגות שבפרטי המסעות ב"מדבר" (תחתון) לפי-ערך מעמדו ומצבו של התחתון (מצד המנגד), נמצאים תמיד בתנועה של הליכה ונסיעה ממצרים (המיצרים וגבולים דהתחתון) לארץ ישראל (המרחב דקדושה)¹⁵.

ועפ"ז יש לבאר השייכות ד"חזק" ל"מסעי" דוקא - כיון שהחזק והתוקף במקום שיש ניגוד מודגש יותר בבירור התחתון (מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים), שלא זו בלבד שהחזק והתוקף (הבלי-גבול) דאור הקדושה נמשך ומאיר בכל מקום מבלי להתחשב במציאות המנגד, אלא עוד זאת, שישנה ההתעסקות עם המנגד לבטלו מכל וכל, ועד - להפכו לקדושה.

והשלימות האמיתית ד"חזק" היא בהחיבור דמטות-מסעי גם יחד:

החזק ד"מטות" - יש בו מעלת אור הקדושה שלמעלה מהגבלה, אבל, כיון שחזק זה הוא מצד העליון, ואינו שייך למציאותו של התחתון, המנגד (ואדרבה - לא מתחשבים בו).

החזק ד"מסעי" - יש בו המעלה דביטול (ועד להפיכת) המנגד, אבל, להיותו מצד התחתון שאין בו התוקף הבלתי-מוגבל דהעליון, ה"ה במדידה והגבלה, ושייך בו שינוי והפסק.

(15) ועד שגם המסעות שנקראו ע"ש הענינים הבלתי-רצויים שאירעו בהם נכללים ב"מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים", ואדרבה, בהם מודגש יותר הענין דציאה ודאתהפכא חשוכא לנהורא.

(16) ויש לומר, שזוהו נמשך כה גם להשנים שמטות ומסעי הם בפ"ע, שגם בהם תהי' העבודה באופן של חזק ותוקף דמטות-מסעי גם יחד.

והתוקף (ביטול המנגד) באופן קבוע ונצחי (בלי גבול).

ויש לומר, שענין זה מודגש עוד יותר בהשייכות דרביעי לחמישי - שבשבת פרשת מטות-מסעי (סיום ספר רביעי שבתורה) מתחילין לקרוא (במנחה) ספר חמישי שבתורה, והוספה יתירה בשנה זו, שסיום ספר רביעי שבתורה הוא בחודש מנחם-אב (ולא כבכמה שנים שקורין מטו"מ בשבת מברכים מנ"א בסיומו של חודש תמוז), חודש החמישי - כידוע ש"חמישי" היא דרגא הכי נעלית שלמעלה ממדידה והגבלה ולמעלה מסדר השתלשלות, "החמישית לפרעה"¹⁸, ד"אתפריעו ואתגליין מינ' כל נהורין"¹⁹, ובכח זה דוקא נעשה חיבור ב' הקוין דהמשכה והעלאה (תוכן החיבור דמטות-מסעי, וה"חזקה" הקשורה עם מספר שלש ע"י החיבור דאחד ושנים) בתכלית השלימות²⁰.

ה. עפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות ד"חזק חזק ונתחזק" על ספר רביעי שמסיימים בשבת פרשת מטות-מסעי - לתוכן הזמן דג' השבועות (ובשנה זו - בט' הימים):

ובהקדמה - שהכוונה והתכלית דהתורבן והגלות (התוכן דבין המצרים), היא, על מנת לבוא להמעלה והשלימות דבנין ביהמ"ק העתיד וגאולה העתידה²¹, מעלה ושלימות שמודגשת בענין ה"חזקה" - ביהמ"ק השלישי וגאולה השלישית.

וההסברה בזה:

מעלתו של ביהמ"ק העתיד, "מקדש אדני" כוננו ידיך"²² ("בשתי ידים . . כשה' ימלוך לעולם ועד, לעתיד לבוא, שכל המלוכה שלו"²³), נאמרה כבר בשירת הים, בנוגע לבנין ביהמ"ק שהיו צריכים לבנות בהכניסה לארץ תיכף

אלה הדברים, אלו ל"ט מלאכות** (שבת ע, א). ונעוץ בתחלת בסופן (סיום ספר חמישי, וכל חמשה חומשי תורה) - "לעיני כל ישראל", "שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם . . יישר כח ששברת" (פרש"י עה"פ) - שע"ז נוסף על מעלת לוחות ראשונות, עבודת הצדיקים באופן של המשכה מלמעלה למטה, גם מעלת לוחות שניות, עבודת העבלי תשובה באופן של העלאה מלמטה למעלה.

(21) וכמרומו בלשון חז"ל "עלה ארי' כו' והחריב את אריאל כו' על מנת שיבוא ארי' כו' ויבנה אריאל" (יל"ש ירמי' בתחלתו (רמו רנט)).

(22) בשלח טו, יז.

(23) פרש"י עה"פ.

(17) משא"כ רביעי מצ"ע ששייך לשלישי - כמובן ממאור"ל (שבת קד, א) "גימ"ל דל"ת, גמול דלים", היינו, שגימ"ל הוא דרגת המשפיע (המשכה מלמעלה למטה), ודל"ת הוא דרגת המקבל (העלאה מלמטה למעלה).

(18) ל' הכתוב - ויגש מז, כד.

(19) חז"א רי, א.

(20) ויש לומר, שענין זה מרומז בהתחלת הספר - "אלה הדברים" - שקאי על "הדברים אשר דבר משה", דברי התורה*, שענינה המשכה מלמעלה למטה, ורומז גם על בירור העולם באופן של העלאה מלמטה למעלה, כמובן מדרז"ל (עה"פ "אלה הדברים" שבפרשת ויקהל), "דברים הדברים

(**) וכולל גם מלאכת הארבעים ("ארבעים

מלאכות חסר אחת") השייכות לשבת, מלאכת שמ"ס, היינו, שגם בירור העולם (מלמטלמ"ט) קשור עם העבודה בעניני קדושה (מלמעלמ"ט).

(*) ובתורה גופא - "משנה תורה", ש"משה מפי עצמו אמר", ו"ברוך הקודש" (מגילה לא, ב ובתוס'), חיבור דמלמטלמ"ט עם מלמעלמ"ט.

בית ראשון (מספר אחד) שנבנה ע"י שלמה, שנאמר בו²⁸, "וישב שלמה על כסא ה'", "הי עיקר ענינו מצד העליון, באופן של המשכה מלמעלה למטה (עבודת הצדיקים), וכיון שלא הי' קשור כ"כ עם (ומצד) מציאות התחתון, הי' בו חורבן והפסק.

בית שני (מספר שנים) שנבנה ע"י עולי בבל בימי עזרא - הי' עיקר ענינו מצד התחתון, באופן של העלאה מלמטה למעלה (עבודת התשובה), ולכן היתה לו שייכות גדולה יותר לעולם (תחתון), שהי' גדול מבית ראשון (כמ"ש²⁹, "גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון") בבנין ובשנים³⁰, אבל לאידך, להיותו מצד התחתון שהוא במדידה והגבלה, הי' גם בו חורבן והפסק, ואדרבה, במשך זמן ארוך יותר מהחורבן והפסק דבית ראשון, ונוסף לזה, גם בזמן קיומו לא היתה בו המעלה והשלימות דבית ראשון (מצד העליון), שחסרו בו ה' דברים³¹.

והחידוש דבית שלישי בגאולה השלישית (מספר שלש) הוא בהחיבור והאחדות דהעליון והתחתון גם יחד, שלכן הי' באופן של חוזק ותוקף בתכלית השלימות, גאולה נצחית ("שיר חדש", לשון זכר, גאולה שאין אחרי' גלות³²), וביהמ"ק נצחית.

ויש לומר, שמעלת החוזק והתוקף דביהמ"ק השלישי וגאולה השלישית (מצד החיבור והאחדות דהעליון

ומיד, כמארז²⁴, "אילו זכו ישראל כיון שעלו פרוסת רגליהם מן הים היו נכנסים לארץ", ואז היתה הכניסה לארץ (ע"י משה) באופן של גאולה נצחית שאין אחרי' גלות²⁵, ובנין ביהמ"ק נצחית (שאינ אחרי' חורבן).

ויש לומר, שכיון שכל עניני התורה הם אמיתיים ונצחיים, כולל גם הענינים שהובאו בתור קס"ד²⁶, כבנדו"ד, "אילו זכו כו'", ישנו גם עתה (לאחרי החורבן והגלות) הענין דגאולה נצחית וביהמ"ק נצחית באופן של חוזק ותוקף, אלא, שהחוזק והתוקף שלהם הוא מצד העליון בלבד, ולכן בעולמו של התחתון (יכול להיות) וישנו מצב של חורבן וגלות.

ולאידך, לא מספיק החוזק והתוקף בגאולה ובנין ביהמ"ק מצד התחתון בלבד, דכיון שהתחתון הוא מדוד ומוגבל, הרי, החוזק והתוקף שבו הוא במדידה והגבלה, ולא באופן נצחית.

ולכן, יש צורך בחיבור ב' המעלות - חוזק ותוקף דהגאולה ובנין ביהמ"ק מצד העליון ומצד התחתון גם יחד, שאז נעשית גאולה נצחית וביהמ"ק נצחית.

ו. וזהו החילוק שבין ב' ביהמ"ק - בית ראשון ובית שני (גאולה ראשונה ושני') לביהמ"ק השלישי (גאולה שלישית)²⁷:

(24) ספרי דברים א, ב.

(25) ראה מגלה עמוקות אופן קפה. הנסמן

בלקו"ש ח"ט ע' 346.

(26) ויתירה מזה - אפילו ענינים שהתורה עצמה אומרת ש, בדותא היא" (ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רסו).

(27) בהבא לקמן - ראה לקו"ת פרשתנו (מטות) פג, ג. אוה"ת שם ריש ע' אישכח. וראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 26 ואילך.

(28) דה"א כט, כג.

(29) חגי ב, ט.

(30) ב"ב ג, סע"א ואילך.

(31) יומא כא, ב.

(32) מכילתא בשלח טו, א. ועוד.

והתחתון) מודגשת יותר בכך שהגאולה העתידה נקראת לפעמים בשם גאולה רביעית (ולפעמים גם בשם גאולה חמישית)³³ - דרגא מיוחדת בפני עצמה, שכיוון שאינה בהמשך לאחד ושנים (עליון ותחתון), מודגש שהיא למעלה מהגדרים דעליון ותחתון, ולכן נעשה על ידה החיבור דעליון ותחתון (כנ"ל ס"ד).

ז. וענין זה מודגש ב"שבת חזק" דספר רביעי שבימי בין המצרים:

בהכרזה "חזק חזק ונתחזק" (חזקה משולשת) שבשבת פרשת מטות-מסעי, מרומזת החזקה דביהמ"ק השלישי וגאולה השלישית, שבאה לאחרי (וע"י החיבור דבית ראשון ובית שני (לאחרי ההפסק דחורבנם בימי בין המצרים), ע"י חיבור ב' המעלות דשניהם (בית ראשון ובית שני), עליון ותחתון, המשכה והעלאה - כמרומז בתוכן החיבור דמטות-מסעי.

והחיבור זה הוא ברביעי, ועוד וג"ז עיקר, שע"ז מסיימים ספר רביעי (ותיכף לאח"ז, בזמן המנחה, מתחילים ספר חמישי) - שמורה על דרגא בפ"ע שלמעלה לגמרי מהגדרים דעליון ותחתון, שעל ידה נעשה החיבור דעליון ותחתון בביהמ"ק העתיד וגאולה העתידה.

ויש לומר, שפרטי המספרים השייכים לביהמ"ק העתיד וגאולה העתידה מרומזים גם בהזמן שבו קורין פרשת מטות-מסעי ומכריזים "חזק חזק ונתחזק" על ספר רביעי: בג' השבועות - מרומזת המעלה דביהמ"ק השלישי וגאולה השלישית, בחודש הרביעי (בשנים שקורין פרשת מטו"מ בסיומו של חודש תמוז)³⁴ - גאולה הרביעית, ובחודש החמישי (כבשנה זו, שקורין פרשת מטו"מ בחודש החמישי)³⁵ - גאולה החמישית.

וזהו גם החיזוק על כל עניני התומ"צ (כנ"ל ס"א), ובמיוחד בנוגע ל"מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"³⁶ (לאחרי החורבן והגלות דבין המצרים) - כיון שע"ז באים להתחזק והתוקף דגאולה האמיתית והשלימה, גאולה נצחית, וביהמ"ק נצחי.

*

ח. ...מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

בעמדנו בשבת חזק דספר רביעי, שבו מתחילים גם ספר חמישי, ובפרט כשחל בחודש החמישי, שבו מודגש החזק והתוקף דביהמ"ק העתיד בגאולה העתידה, שהיא (לא רק גאולה שלישית, אלא גם גאולה רביעית, ועד)

(34) וכיון שבו מברכים חודש החמישי -

מרומזת בו גם גאולה החמישית.

(35) מעלה יתירה כששבת פרשת מטו"מ חל ביום השני לחודש החמישי (ולא בר"ח עצמו) - שאז חל תשעה באב בשבת, ונדחה לעשרי באב, ובוה גם מרומזת השלימות דעשר שנה' בהגאולה האמיתית והשלימה (שירה עשירית, מנין עשירי, וכיו"ב).

(36) תניא רפ"ז.

(33) להעיר, שככמה מדרשי חז"ל נמנית גלות מצרים בין ד' הגלויות, ובכמה מדרשי חז"ל נימנו ד' גלויות חוץ מגלות מצרים (ראה לקו"ש חט"ז ע' 91. וש"נ), ובוה תלוי מנינה של הגאולה העתידה - גאולה רביעית או גאולה חמישית. ולהעיר מהרמז דארבע לשונות של גאולה - גאולה רביעית (ד' כוסות) ולשון חמישי של גאולה - גאולה חמישית (כוסו של אליהו).

בלי גבול (מאד) האמיתי.

ויש להוסיף ולהדגיש הקשר והשייכות דאהבת ישראל להגאולה העתידה - לא (רק) מפני שביטול הגלות הוא ע"י ביטול סיבת הגלות (שבא ע"י ההיפך דאהבת ישראל⁴⁰), שהרי בעמדנו לאחר סיום מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, לאחר סיום כל מ"ב המסעות ב"מדבר העמים"⁴¹, נמצאים כבר "על ירדן ירחו"⁴² (דרגתו של משיח ד"מורח ודאין"⁴³), על סף הגאולה, בודאי שכבר נתתקנה סיבת הגלות, ולכן, ההדגשה דאהבת ישראל היא - בתור טעימה ועד להתחלה דהגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות, שמודגשת באחדותם של ישראל, מצד בחי' היחידה (דרגה החמישית) שבכל ישראל בשווה, שהיא ניצוץ מנשמתו של משיח⁴⁴, יחידה הכללית⁴⁵.

ועפ"ז יש להוסיף גם בהפירוש "ומקרבן לתורה" - שהכוונה היא להקירוב ללימוד התורה דגאולה העתידה, "תורה חדשה מאתי תצא"⁴⁶.

גאולה חמישית, להיות למעלה לגמרי מחילוקי הדרגות דבית ראשון ושני, גאולה ראשונה ושני' (כנ"ל ס"ו) - צריכה להיות הדגשה מיוחדת בנוגע לנקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות. וענין זה בא במעשה בפועל ע"י ההליכה בדרכיו של אהרן (שיום הסתלקותו בחודש החמישי באחד לחודש) - כציווי והוראת המשנה במסכת אבות³⁷: "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", עי"ז שמגלים את נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות.

ובפרטיות יותר - ע"פ דיוק לשון המשנה, "הוי מתלמידיו של אהרן כו'": (א) "הוי" - לשון ציווי, שאין זה רק סיפור ע"ד הנהגה דמדת חסידות, כבכמה ענינים במסכת אבות, אלא ציווי והוראה (ויש לומר, שהלשון "הוי" כולל גם נתינת רשות והיכולת) להיות מתלמידיו של אהרן, (ב) "מתלמידיו (של אהרן) דייקא, בלשון רבים (ולא "תלמידו") - שהשתדלותו בקיום הנהגתו של אהרן היא ביחד עם הרבים, שע"ז ניתוסף בזה יותר מצד הענין ד"קנאת סופרים תרבה חכמה"³⁸, "תרבה" דייקא, שריבוי אמיתי הוא בלי גבול, היינו, לא רק באופן ד"בכל מאדך", מאד שלך³⁹, אף שלגבי חבירו ה"ז במדידה והגבלה, אלא שזהו באופן של בלי גבול גם לגבי חבריו (שאר תלמידיו של אהרן), ועד שקשור עם

(37) אבות פ"א מ"ב.

(38) בבא בתרא כא, סע"א. שם כב, רע"א.

וראה אוה"ת ויצא ריח, ב ואילך. וש"נ.

(39) ראה תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.

(40) ראה יומא ט, ב.

(41) ראה לקו"ת פרשתנו פח, ג ואילך.

(42) לג, מח.

(43) סנהדרין צג, ב. וראה לקו"ת פרשתנו

פט, ב.

(44) כידוע שהפסוק "דרך כוכב מיעקב" שקאי על מלך המשיח, קאי גם על כאו"א מ"ש"א ש נמשל לכוכב, כיון שבכאו"א מ"ש"א יש ניצוץ מנשמת משיח (ראה לקו"ת ש"ח ב ע' 599 (לעיל ע' 158). וש"נ).

(45) רמ"ז לוח"ב מ, ב. ולוח"ג רס, ב. ועוד.

(46) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

מסעי – בין המצרים

העוסק בתורת הבית כאילו בנאו

צדיקים קשה לפני הקב"ה יותר כו' מחורבן בית המקדש⁸.

וכשם שבהסתלקות הצדיקים מצינו שסדר ההנהגה הוא בשני קצוות: מצד אחד צריכה אז להיות ההנהגה של „בוכה ומתאבל“⁹ על הסתלקותם, ומאידך גיסא, זהו הזמן¹⁰ ללמוד מ„מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו“, כדי להמשיך וללכת בדרכיו אשר הורנו¹¹, שאז הרי חל מאמר חז"ל¹² שאם „זרעו בחיים“ הרי „אף הוא בחיים“ – וכלשון המשנה¹³ בנדו"ד „הוי מתלמידיו של אהרן“.

עד"ז בנוגע לזמן חורבן ביהמ"ק: מצד אחד, ישנו אז החיוב על פי תורה

א. מסעי היא פרשת השבוע בה ניכר באופן גלוי ובולט שייכותה של הפרשה לזמן בשנה בו קוראים אותה בתורה. היא נקראת תמיד בסמיכות לר"ח מנ"א (בר"ח גופא; למחרת; או בשבת מברכים החודש מנ"א) ובפרשה זו¹⁴ מסופר ומחודש שמיתת אהרן היתה „בחודש החמישי באחד לחודש“: לפני כן בפ' חוקת, מסופר אודות מיתת אהרן ובאריכות, אבל זמן מיתתו (ומספר שני חייו) – הוא בפרשתנו דוקא¹⁵.

השייכות אינה רק בהסמיכות לזמן מיתת אהרן כנ"ל, אלא גם בתוכן ענינם: בחודש מנחם אב¹⁶ הי' חורבן ביהמ"ק¹⁷, שריפת בית אלקינו – וחז"ל¹⁸ אומרים ש„שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו“ ו„סילוקן של

(8) איכ"ר פ"א, ט (לו). וראה כלי יקר פרשתנו שם, מט. מגלה עמוקות עה"ת פרשתנו בתחלתה (מו, ג). של"ה במס' תענית שלו דרוש לפרשת מטו"מ (רו, ב), ושם (רח, א), „דרוש להספד מיתת הצדיקים ולחורבן ב"ה“.

(9) ראה מו"ק כה, א. רמב"ם הל' אבל פ"ב ה"ב.

(10) „כנודע שכל עמל האדם שעמלה נפשו בחייו למעלה בבחי' העלם והסתר מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה בעת פטירתו“ (אגה"ק סי' כח, וראה סידור שער הל"ג בעומר (דש, ב"ג), ומובן שעד"ז הוא בכל שנה ביום פטירתו כידוע פ"י האריו"ל עה"פ הימים האלה נזכרים ונעשים (רמ"ז בספר תיקון שובב"ם, ועוד).

(11) ראה אגה"ק סי' נך וביאורו.

(12) תענית ה, ב. וראה אגה"ק שם בביאור מחז"ל דאשתכח יתיר מבחיוהי.

(13) אבות פ"א מ"ב.

משיחת מוצש"ק פ' מטו"מ תשל"ט. נדפס בלקו"ש ח"י ע' 411 ואילך. תרגום מאידית.

(1) ראה גם של"ה חלק תושב"כ (שטו, ב ואילך) „אלו שלשה הפרשיות (מטות מסעי ודברים) תמיד חלים בין המצרים כי הוא דבר בעתו“, ומבאר השייכות בתוכנן. וראה גם לקו"ש ח"י ע' 378. וש"נ.

(2) לג, כה.

(3) כ, כח.

(4) וראה לקו"ש ח"ח ע' 198 ואילך.

(5) שכולו כלול בראש חודש.

(6) שייכות מיוחדת לר"ח מנ"א עם החורבן – עפדרו"ל (הובאה בפרש"י) עה"פ קרא עלי מועד (ר"ה) לשבור בחורי (איכא א, טו).

(7) ר"ה יח, ב.

הוא בשייכות למיתת צדיקים: עי"ז שהולכים בדרכיו וכו', הנה כנ"ל, אף הוא בחיים, שהחיים האמיתיים של הצדיק, ש"חיי הצדיק אינם חיים בשרים כ"א חיים רוחניים²⁰ שהם אמונה ויראה ואהבה²¹, נמשכים והם, חיים וקיימים ב"זרעו" – תלמידיו ותלמידי תלמידיו. ובוה מתוספת הדגשה מיוחדת בקשר שבין חורבן בית המקדש (בחו"ש) ומיתת אהרן (בר"ח מנ"א): סיבת חורבן ביהמ"ק (השני) היתה החטא של שנת חנינם²², א"כ התיקון על זה הוא הענין: "הוי מתלמידיו (שקרוים בניו²² – זרעו) של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" – אהבת חנינם.

ב. לכאורה אפשר לשאול: בנוגע להסתלקות צדיקים הלשון היא "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" (ולא "כאילו" הוא בחיים) – שעי"ז ש"זרעו" הולך, "בדרכיו" וכו' נעשה ש"הוא בחיים" – כיון שחיי הצדיק, אינם חיים בשרים כ"א חיים רוחניים, לכן, הוא בחיים" (חיי האמיתיים – חיים רוחניים) נמשכים ממש גם לאחר מכן;

משא"כ בנוגע לעסק בצורת הבית, הרי נוגע בית המקדש הגשמי, (להקריב שם קרבנות גשמיים – דלא כשחרב ביהמ"ק שתפילות²³ במקום קרבנות תיקנום) – ודיבור ולימוד הנ"ל ש"אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבנין

של "מתאבל על ירושלים"¹⁴, ומצד שני, דוקא בין המצרים הוא זמן הדורש התחזקות מיוחדת שלא ליפול ביאוש מהגלות ח"ו, מתוך הידיעה, כסיום וחותם הפטרת פ' מסעי שמעתי¹⁵ קראת לי אבי אלון נעורי אתה, ומה טוב – לעודד את עצמו ואת בניו בכלל בהחושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא¹⁶ ובוה מתוסף עוד בבין המצרים – ע"י החיזוק ב"אחכה לו בכל יום שיבוא" והלימוד והעסק ב"צורת הבית ותכונתו ומוצאו ומובאו וכל צורתו ואת כל חוקותיו"¹⁷, שאזי הרי, כמחז"ל¹⁸, "אל הקב"ה (ליחזקאל) גדול קרייתו בתורה כבניינה לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה ובשכר קרייתו שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית"¹⁹.

וכשם שהוא בנוגע לביהמ"ק – עד"ז

14) תענית ל, ב (לגבי ת"ב). וראה ע"ד פרטי הדינים ומנהגים בימי בין המצרים – טושו"ע או"ח סתקנ"א סוס"ב, סוס"ד, ס"ט, ס"ט ואילך. ובנ"כ שם.

15) ירמ"י ג, ד.

16) סיום מס' סוטה.

17) יחזקאל מג, יא.

18) תנחומא צו יד.

19) ובפסיקתא דר"כ (פ' ו) פסיקתא רבתי (פט"ז) ויק"ר (פ"ז, ג) יל"ש (יחזקאל שם): אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקים בו כאילו אתם בונים אותו*. וביל"ש שם לפנ"ז (ממדרש ילמדנו) עה"פ (שם, י) אתה בן אדם (קרוב ללשון התנחומא): א"ל לאו אע"פ שאינם עושים אותו עכשיו יהו קורים בצורת הבית ואני מעלה עליהם כאילו בבנינו הם עוסקים.

וראה לקמן בפנים סעיף ג' ובהערות.

20) בשני יוד"ן, אבל לפני זה, "בשרים" –

בחד יוד. ולכאורה צ"ל בשווה בשתי התיבות.

21) יומא ט, ב.

22) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.

23) ברכות כ, ב. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סי'

צח (ס"ד).

* ביל"ש ש"ב. וראה לקמן הערה 72.

הבית", זהו לכאורה רק כדיבור התפלות?

אבל אינו כן. כי כשתורת אמת משווה שני דברים זה לזה (כבנדו"ד, שע"י הלימוד בצורת הבית כו', אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבנין הבית") זהו מפני שבאמת הם דבר אחד;

אלא, שמכיון שהתוצאות הגשמיות מזה דעוסקין באות בפועל ממש למטה לאחר זמן, זה נאמר בלשון "כאילו" – אבל גם לפני שזה בא ונמשך בפועל ממש (כבנדו"ד – לפני שמותר ואפשר לבנות את ה"מ"ק למטה בגשמיות) – אי"ז באופן שהלימוד בצורת הבית כו' הוא רק זכר (וכיו"ב) לבנין ביהמ"ק, או (וגם) שהקב"ה נותן ע"ז אותו השכר כמו על בנין ביהמ"ק – אלא שע"י העסק בלימוד הרי עוסקים בבנין הבית.

ג. הביאור בזה מובן ממה שאמרו רז"ל²⁴ בנוגע לקרבנות, ש"כל העוסק בתורת חטאת²⁵ כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב

אשם" וכיו"ב, שה"כאילו הקריב" בקרבנות אינו רק בתור שחר בלבד, או שע"ז מכפר הקב"ה על העונות (זה פועל אותו הענין)²⁶ בדיוק כמו הקרבן, אלא זהו (לכמה דעות, עכ"פ) גדר של הקרבת²⁷ הקרבן²⁸, ועד שאומרים

ובבחי' (ס"פ ויקהל. צו ז, לו), "כל העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, בפרשת כו'". ובפסיקתא (בהמשך לקרבן תמיד) ובויק"ר (הנ"ל הערה 19), "הואיל ואתם מתעסקין בהם כאילו... אתם מקריבים אותם" (וי"ג, "קרבנות"). ובתנחומא שם, "ואם תעסקו בהן אני מעלה עליכם כאלו בקרבנות אתם עוסקים". ובויק"ר ותנחומא הנ"ל הוא עה"כ (ובהמשך) לזאת תורת העולה. (26) להעיר מהלשון בתענית (כו, ב) מגילה (לא, ב) בזמן שקוראים לפני כו' אני מוחל להם על כל עונותיהם.

(27) ראה מת"כ לויק"ר שם ד"ה כאילו אתם מקריבים: דריש היא העולה הכי זאת תורת העולה כשאתם עוסקים בתורת העולה היא הקרבת העולה בעצמו (וראה יפ"ת שם). וראה בחיי ויקהל שם, "כאילו הקריב הקרבן עצמו כו' כאילו עשה המעשה והקריב קרבן על המזבח" (ולהעיר דפסיקתא דר"כ ופס"ר שם הרי"ז בא לתרץ, ולמה הוא אומרה ושונה (פ' התמיד) כו' לפי שהיו ישראל אומרים לשעבר היינו מקריבים קרבנות ומתעסקים בהם ועכשיו שאין אנו מקריבים מהו להתעסק בהם א"ל הקב"ה כו'").

וראה חדא"ג מנחות שם. לבוש או"ח ס"א ס"ו. פרישה שם סקט"ז (מפרש"י). ושם בסו"ס נ בהחילוק דמשנת איוהו מקומם ופרשת התמיד: פרשת התמיד שבקריאתו הוה כאילו הביא הקרבן ממש. וראה תו"ח שמות תקפג, א בסופו. וראה הערה הבאה ובהערה 30.

(28) ואולי זהו החילוק בין "קוראין לפני" שבתענית ומגילה שם*, שאו "מעלה אני עליהן

(24) מנחות בסופה. וראה מדרשים הנ"ל הערות 18, 19 (ובהערה הבאה).

(25) בשו"ע אדה"ז או"ח מהד"ת סוס"א, מהד"ק שם סי"א, הל' ת"ת פ"ב סי"א, "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה כו'". ועד"ז הוא בבעה"ט ר"פ צו עה"פ זאת תורת העולה.

(*) במהד"ת שם "כמו שאמרו חכמים ע"פ (צו ז, לו) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת וגו'" (וכ"ה בבחי' צו שם). ובמנחות שם לפנינו היא עה"פ (צו, יח, א), "זאת תורת החטאת" "זאת תורת האשם" (ועד"ז בהל' ת"ת שם פ"א ס"ד), ועל הפסוק "זאת התורה לעולה וגו'" דריש ר"ל שם לפני"ז "כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם". ראה חדא"ג מהרש"א שם. וראה לקמן בפנים ההערה מבעה"ט ומדרשים כו'.

(**) בויק"ר שם: מעלה אני עליכם כאילו. (*) ועד"ז הענין דתפלות במקום קרבן, אבל ראה טושי"ע ודאדה"ז (הנ"ל הערה 23): ולכן צריך לזהר וכו'. יוש לומר, דכל תנאים אלו שבהם צריכה

להלכה בנוגע ל"פרשת הקרבנות" - כאילו הקריבו לפנ"י, שמדיש הפעולה לגבי הקב"ה והתוצאה מזה, ואני מוחל להם כו", ל"עוסק", מתעסקים בהם" שבמנחות, פסיקתא וויק"ר שם, שבוה אומרים, "כאילו הקריב", "כאילו אתם מקריבים אותם"**, פעולת ומצות ההקריבה. וראה שו"ע אדה"ז הל' ת"ת שם שמצד כל העוסק כו': נכון הדבר. . . ללמוד הלכות כל הקרבנות בשלימות כו' כמבואר היטב בחיבור הרמב"ם כו'. וראה פיה"מ להרמב"ם סוף מנחות: ראוי לאדם להתעסק בדברי הקרבנות ולשאת ולתת בהן (בתרגום קאפח: ולהתבונן בהם). באר שבע בהקדמה בסופה. וראה בחי' צו שם.

עד"ז (ויתירה מזו) הוא בנוגע להעסק בצורת הבית כו' (שבמדרש

29) שו"ע אדה"ז מהד"ק שם סי"ג. ועד"ז במהד"ת שם (משו"ע שם סי"ו. וט"ז שם סק"ו). ולהעיר דמשנה מלשון הטור שם, "טוב יותר לאומרים ביום". ושם ר"ס מח: כאילו הקריבו קרבן תמיד במועדו. וראה הלשון בסדר קרבן פסח (סידור האר"ז.ל. של"ה קמב, א. סידור אדה"ז) לפניו ולאחריו (וראה בארוכה לקו"ש חלק לב הנ"ל). אבל ראה אה"ת במדבר (שבועות) ע' קנט ואילך.

30) ראה שו"ע אדה"ז מהד"ק שם (סי"א ואילך, ושי"ו): ולפי שכל קרבן. . . טעון נסכים לפיכך כו' (סי"א); יאמר תחלה פ' חטאת ואח"כ פ' עולה מפני שחטאת כו' (סי"ב); צריך לומר פ' הקרבנות מעומד. . . דוגמת הקרבן שהיתה מעומד* (סי"ד); אבל לא יאמר כך אחר פ' חטאת כו' והרי זה כמקריב חולין בעזרה כו' (סט"ו). ועוד**, וראה שם ר"ס מח. ובארוכה של"ה רא, ב ואילך. ושם (רב, סע"א): וגם מאחר שכל העוסק בפ' הקרבנות לשם הקרבת הקרבן הוא במקום הקרבת הקרבן צריך שיהי' דומי' להקרבה בכל חוקותי" וככל משפטי".

ובתנחומא שם בהמשך הענין (ועד"ז בפסיקתא וויק"ר בקיצור לשון) למה הם מתחילים התינוקות של בית רבן ללמוד בספר ויקרא כו' ומפני שהם טהורים כו' שיהיו מתחילין תחלה בסדר הקרבנות יבואו טהורים ויתעסקו במעשה טהורים לפיכך אני מעלה עליהם כאילו הם עומדים ומקריבים לפני הקרבנות. וראה עץ יוסף שם: מפני שהעסק כו' הוא כאילו הקריבים שפיר שיין' להתינוקות כו' שאסור להקריב בטומאה. ועד"ז בפ"י מהר"ו בויק"ר.

(*) במהד"ת שם: אבל אצ"ל מעומד. אבל שם מפורש הטעם: מאחר שהוא איננו כהן העובד כו'.

(**) וראה אלי' רבה סק"י וי"ג.

בב" ס"י א' הביא ב' המאמרי רז"ל (דתענית מגילה ודמס' מנחות) בידה. ואולי - כי שם מדובר רק באמירת פרשת הקרבנות. ובטור או"ח ר"ס מח "כדאי" במדרש כו' כ"ז שעוסקין בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבו לפני". ובב"י שם ציין לתענית ומגילה שם. וראה לקו"ש ח"ה ע' 438 ובהערה שם. וראה לקו"ש חל"ב ע' 38-9.

התפלה להיות דומה להקרבת קרבנות הם רק משום שהפעולה והתוצאה דתפלה דומה לקרבנות, או דמעשה התפלה היא במקום מעשה הקרבנות, משא"כ בתורה הוא משום שלימוד תורת הקרבנות הוא בגדר הקרבת קרבן ממש. ולהעיר מלקו"ת ר"פ פינחס: וכן בקרבנות מחשבה זו תפלה עבודה שבלב שכנגד הקרבנות ודבור הוא ת"ת דקרבנות כל העוסק בתורה עולה כו' ועבודת הקרבנות עצמן כו' מעשה. אבל הלשונות ופרטי התנאים שבשו"ע שם "שהתפלה היא במקום קרבן" ולכן צריך שתהי' דוגמת הקרבן בכוונה ומעומד וקביעת מקום ובלי חציצה וכו' - הם לכאורה כמו הפרטים לגבי עסק בתורת הקרבנות (המבוארים בפנים ובהערה 30), ויתר על כן, ומזה משמע, שגם החפצא דתפלה היא בגדר הקרבת קרבן ממש. ואכ"מ. - וראה לקו"ש חל"ב ע' 38-9.

(**) בתנחומא שם: לא תשכחו עצמכם לסדר הקרבנות אלא הזהרו לקרות בהן לשנות בהן ואם תעסקו בהן אני מעלה עליכם כאלו בקרבנות אתם עוסקים. וראה (ע"ד החסידות) תו"ח שם, ע"ב ואילך.

לדורות³⁵; מוטל חיוב על ישראל³⁶ לבנות בית המקדש, ולכן, כאשר אין ישראל יכולין לבנות ביהמ"ק בפועל ובמעשה, מפני סיבות שאינן תלויות בהם³⁷, אך חל עליהם החיוב והמצוה³⁸ להתעסק „בקרייתה“, שעי"ז „כאילו אתם בונים אותו“.

כלומר: לא זו בלבד שמאחר שאין אנו יכולים לבנות את הבהמ"ק בפועל, לכן אנו לומדים עכ"פ אודות צורתו כו' בתור זכר ושייכות רוחנית לבנין המקדש, אלא שבעסק זה בלימוד יש מגדר מצות³⁹ בנין ביהמ"ק⁴⁰.

שם³¹ הושווה³² להעסק בהלכות קרבנות) כמובן מלשון המדרש³¹, שעל טענתו של יחזקאל „עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאינו ואתה אומר לי לילך ולהודיע לישראל צורת הבית כו' וכי יכולין הן לעשות הניח להם עד שיעלו מן הגולה כו'“, ענה הקב"ה „ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל“, ולכן שיעסקו בלימוד „צורת הבית כו'“ – היינו, שע"י לימוד זה „בנין ביתי“ אינו „בטל“³³.

וי"ל הביאור בזה: המצוה ד„ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“³⁴ היא מ"ע

(35) להעיר מאוה"ח תרומה שם: היא מ"ע כוללת כל הזמנים. . אפילו בגליות כו'. וראה ספרי דבי רב לספרי (ראה יב, י – פי' יד).

(36) ואף ש„בנין בית הבחירה“ הוא מה„מצות שהם חובה על הצבור לא כל איש ואיש“ (סהמ"צ להרמב"ם בסוף חלק המ"ע) הרי כתב הרמב"ם (הל' ביהב"ח פ"א הי"ב): „הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים“.

(37) בפועל, אף שהסיבה העיקרית תלו' בהם דמפני חטאינו כו'.

(38) להעיר מבחי יקהל שם: מצוה גדולה היא. ובשו"ע אדה"ז אור"ח סתרכ"א סט"ז: ומצוה ללמוד ביה"כ משניות יומא כדי שתעלה האמירה במקום הקרבה.

(39) להעיר מהל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ד (מכתבי האריז"ל), „שכל נפש מישראל כו' תקיים כל התרי"ג מצות. . ודיבור ומחשבה הוא לימוד הלכותיהן על דרך שאמרו חכמים כו' שכל העוסק בתורת חטאת כאילו כו'“. וראה לקו"ת ר"פ פינחס. ובבאר שבע שם: שכבר קדמונים אחזו שער שהלמוד והעסק במצות הבלתי נוהגות בזמן הזה יותר הכרחי כו' כי אחר שלשלמותינו צריכים אנו לעיון ומעשה בכל חלקי תורתנו הקדושה ובוה החלק הבלתי נוהג אי אפשר בו המעשה והעיון והלמוד בו יספיק לנו לעיון ומעשה יחד.

(40) להעיר מפיה"מ להרמב"ם מנחות שם, שלאחרי שמביא „כל העוסק בתורה כאילו הקריב כו' ואמרו ת"ת העוסקים בהלכות עבודה מעלה

(31) נתחומא שם.

(32) „ואם ברצונך לידע (האמור לפני"ז בקרבנות „שאני מעלה עליכם כאילו בקרבנות אתם עוסקים“) בא וראה כשהקב"ה מראה ליחזקאל את צורת הבית כו'“. וגם בפסיקתא וביק"ר הובאו בהמשך אחד. ובהל' ת"ת שם (הנ"ל הערה 25) שמצד כל העוסק כו' „נכון הדבר אם אפשר לו ללמוד הלכות כל הקרבנות בשלימות וכל העבודות שבמקדש והלכות המקדש וכל כליו כמבואר באר היטב בחיבור הרמב"ם ז"ל בס' עבודה וס' קרבנות“.

(33) והיינו דה„כאילו“ הוא לא רק על עוסקים בבנין הבית, על מעשה ה„גברא“ דנחשב כאילו האדם עוסק בבנין הבית, כ"א גם על החפצא של (בנין) הבית*. וכמודגש בלשון הפסיקתא, ויק"ר ויל"ש שם „הואיל ואתם מתעסקים בו כאילו אתם בונים אותו (כו)“. ובמנחות שם: אלו ת"ת העוסקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם. וראה שיחות ש"פ ראה תש"מ.

(34) תרומה כה, ה. רמב"ם ריש הל' בית הבחירה.

(*) ראה לעיל הערה 28 ובשוה"ג הב' עד"ז לענין שינוי הלשונות בהקרבנות הקרבנות. (* *) וי"ל שזהו הוזיזוש דשמואל לגבי המאמר לפני"ז ביל"ש שם.

ב„שלום“ של הל' בית הבחירה – לא רק בתור „זכר למקדש“ בעבר ובכדי לדעת איך לבנותו בעתיד, אלא זהו חיוב וציווי בבנין ביהמ"ק בהווה, בזמן הזה.

משא"כ מהפסוק (והלשון) „ציון היא דורש אין לה“, למדים רק את החיוב של הדרישה, ע"ד זכר.

ועפ"ז נמצא שזה שלומדים הל' בית הבחירה א"ז רק כדי לדעת כיצד לבנותו לעתיד⁴⁸, אלא זהו נוגע גם לחיוב בנינו עכשיו, ע"י העסק בהלכות אלו, ע"י „שאלו שלום ירושלים“.

ה. כעין דוגמא לענין הנ"ל בהלכה בפועל, מצינו במצות תשובה וגירות:

שלימות התשובה והכפרה על חטא (בשוגג) היא ע"י וידוי דברים עם קרבן⁴⁹. אעפ"כ רואים, שבזמן הגלות, כאשר א"ז אפשרי להקריב קרבן, נפעלת שלימות הכפרה ע"י תשובה (ווידוי דברים)⁵⁰, מקיימים ע"ז בשלימות את מצות התשובה⁵¹;

(48) ראה הקדמתו לפיה"מ בנוגע למס' מדות – הובא לקמן בפנים.

(49) ראה רמב"ם ריש הל' תשובה. וראה בית אלקים להמבי"ט שער התשובה פ"ב.

(50) באנציקלופדיא תלמודית ערך חטאת (ע' תקנ) כותב בפשיטות שאף בזמננו „כא"א צריך לכתוב חיובי חטאת שלו (וש"ו) – ולא ראינו זה כלל (שראי' היא בדבר הרגיל – שד"ח כללים מע' ל כלל עז. וש"ו) וגם אבותינו לא ספרו לנו. – והמקורים שצוינו שם יל"פ בדוחק עכ"פ. ואכ"מ ומבואר במק"א. וראה הערה שלאח"ז.

(51) וצ"ע בר' ישמעאל ש„כתב על פנקסו כו' לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה“ (שבת יב, ב) והרי אין מביאין חטאת נדבה. – ובכל אופן צ"ע דלא אישתמיט שום תנא וכו' לכתוב כן. ולגודל התמ' אולי י"ל ובפשטות: ר' ישמעאל ה' בזמן ר"י בן חנניא שאו ניתנה הוראות לבנות

ד. ואת"ל, זהו מרמוז ברמב"ם לפני הלכות בית הבחירה, בתחילת ספר עבודה, שמביא את הכתוב⁴¹, „שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביו“: בהקדמת פסוק זה לפני הל' ביהב"ח וספר עבודה, הוא מרמז ומגלה, שישנו חיוב וציווי ד„שאלו שלום“ (בדיבור וכו'), שזהו הלימוד בהל' ביהב"ח⁴² וס' עבודה⁴³.

באם כוונת הרמב"ם היא שצריכים ללמוד הלכות אלו (רק) בתור „זכר למקדש“, הרי ה' לו להביא את הפסוק שממנו זה נלמד בגמרא⁴⁴ – „מנלן דעבדינן זכר למקדש שנאמר⁴⁵ כו' ציון היא דורש אין לה מכלל דבעי דרישה“, בהביאו דוקא את הפסוק „שאלו שלום ירושלים“ מדגיש הרמב"ם שישנו חיוב מיוחד ללמוד ולעסוק בהפרטים ובפרטי הפרטים⁴⁶ (בדרך של „שאלו“⁴⁷

עליהן הכתוב כאילו נבנה ביהמ"ק כו' וע"כ ראו לאדם להתעסק כו'“ מסיים „ולא יאמר הרי הן דברים שאין צורך להן בזמן הזה כמו שאומרים רוב בני אדם“.

וראה הון עשיר ריש מס' מדות.

(41) תהלים קכב, ו.

(42) כי כמו ש„מקדש תקרא ירושלים כולה“ (פיה"מ להרמב"ם ר"ה רפ"ד), כן מובן לאידך, וכפשוטו של ענין, דבירושלים (נכלל) הכוונה (גם) למקדש. ובפרט ע"פ תוד"ה מאי (זבחים ס, סע"ב) ד„ירושלים לא נתקדשה אלא בשביל הבית ואיך יתכן שקדושת הבית תבטל וקדושת ירושלים קיימא“.

(43) ראה לעיל הערה 32 מהל' ת"ת.

(44) ר"ה ל, א. סוכה מא, א.

(45) ירמ' ל, יו.

(46) ראה בחרי ס"פ ויקהל. צורת הבית להתו"ט בהקדמה. פיה"מ ובאר שבע שצוינו לעיל הערה 28.

(47) להעיר ממש"כ (ראה יג, טו) ודרשת וחקרת ושאלת, ודחז"ל בזה (סנה' מ, סע"א).

שני) וצורתו ובנינו וכל ענינו והתועלת שיש בענין ההוא כי כשיבנה ב"ב יש לשמור ולעשות התבניות ההוא והתבניות והצורות והערך מפני שהוא ברוח הקודש⁵⁶ כמו שאמר⁵⁷ הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל".

ומבאר התו"ט⁵⁸: אע"פ שבנין ביהמ"ק דלעתיד אינו דומה לבנין דבית שני, וכמ"ש הרמב"ם בעצמו בהל' בית הבחירה⁵⁹ ש"בנין העתיד להבנות אע"פ שהוא כתוב ביחזקאל אינו מפורש ומבואר, ואנשי בית שני כשבנו בימי עזרא בנוהו כבנין שלמה ומעין דברים המפורשים ביחזקאל" – א"כ סו"ס מהי התועלת מכך שידועים המדות דהביהמ"ק השני.

ומבאר התו"ט, שאעפ"כ יש תועלת בלימוד מס' מדות להבנין דלעתיד, לשם הפרטים שבהם שווה הבית דלעתיד לבית השני והראשון. ואיה"נ, שבבית דלעתיד יהיו שינויים לגבי בנין בית שני, כי "יגלה הקב"ה עינינו . . ולהבין הסתום בדברי יחזקאל ונבנהו, אבל מ"מ צריך לסיפור בנין השני שכן רוב ועיקרי הבנין מיוסדים בתבנית ה' אשר השכיל לדוד ולא ימוט". וזוהי כוונתו של הרמב"ם בראיתו מהפסוק (שדוד אמר לשלמה) "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל"⁶⁰.

(56) בהוצאת קאפח: והתועלת בכך שכשיבנה לשמור בו אותה צורה ואותו היחס כי אותו היחס מאת ה' כמו שאמר הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל.

(57) דה"א כח, יט.

(58) בפתיחה למס' מדות.

(59) פ"א ה"ד.

(60) וראה שו"ת חת"ס יו"ד סרל"ו, או"ח סר"ח. וראה גם בארוכה אוה"ח תרומה כה, ט.

וכידוע הנפק"מ להלכה בפועל בנוגע לאל תשת גו' רשע להיות עד חמס⁵².

ויתירה מזו בשייכות לנדו"ד – ענין הגירות: למרות שלצורך הכניסה לברית להתגייר, "צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן"⁵³, אעפ"כ "בזמן הזה שאין שם קרבן צריך מילה וטבילה"⁵⁴ ובוה הגירות כבר מושלמת; וזה ש"כשיבנה ביהמ"ק יביא קרבן"⁵⁴, אינו נוגע להגמר והשלמות של גירותו בזמן הזה⁵⁵.

ו. ע"פ הנ"ל (ס"ג) יש לבאר מ"ש הרמב"ם בפיהמ"ש בהקדמתו בנוגע למס' מדות: "אין בו ענין אחר אלא ספור שהוא זוכר מדת המקדש (של בית

ביהמ"ק (ב"ר פספ"ד) ובזמן ההוא קודם שבטלו הרשיון – קרה לרי"ש שהטח וכתב על פנקסו. וראה בכל הנ"ל שיחת ו' תשרי תשמ"א.

(52) משפטים כג, א. טושו"ע חו"מ סו"ס לד. אגה"ת פ"א. וראה קדושין מט, ב (שו"ע אה"ע סי' לח סקל"א). אבל אינו דומה פ"י לשון בנ"א (דהמקדש) ללשון תורה ("רשע" – בעדות).

וצ"ע בהמקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק ולא ידעו שכבר חרב ביהמ"ק. וכן – בזמן ביהמ"ק אולי גם אז אין קרבן מעכב לקידושין כמו ש"אין אומרים כשמעון בן עזאי" (קדושין שם).

וראה חלקת מחוקק שם סקמ"ד. ב"ש שם סקנ"ה. בית אלקים שם. תשובת חת"ס "קובץ תשובות" (ירושלים תשל"ג) תשובה כא. שיחת ו' תשרי הנ"ל.

(53) רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ג ה"ד. מכריתות ט, א.

(54) רמב"ם שם ה"ה, ע"פ כריתות שם.

(55) בנוגע לזמן הבית – ראה רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ב. צפע"נ הל' איסו"ב שם ה"ד. וראה ריטב"א יבמות מו, ב סד"ה דיומא. נמוקי"י שם ד"ה אנו רבנן בשם ר"י. רע"ב כריתות שם. ובכ"מ.

והעסק והידיעה דצורת הבית כו', עד"ז י"ל שזהו גם בנוגע לבנין הבית כפשוטו:

ידוע שבאופן בנין ביהמ"ק דלעתיד ישנן שתי דעות: א) "יגלה" ויבוא משמים שנאמר⁶⁵ מקדש אדני כוננו ידיך"; ב) הבנין יהי בידי אדם, משיח יבנה הביהמ"ק⁶⁶.

אחד מהאופנים בהם אפשר לתווך בין שתי הדעות⁶⁷ – יש לומר: החלק והסוג שבהבנין המבואר ומובן מה"ספור" שבמס' מדות (ובלשון הרמב"ם, "מעין הדברים המפורשים ביחזקאל"), יבנה "בידי אדם"; והפרטים שהם בסוג של "אינו מפורש ומבואר", יתגלו משמים ע"י הקב"ה.

[או באופן אחר: בנין הבית למטה יהי בידי אדם – ע"י משיח (שאליו יגלו מה ש"אינו מפורש ומבואר"), ובמקדש זה שלמטה "יתלבש" המקדש שלמעלה⁶⁸,

ובדוגמת וע"ד האש שלמעלה

אבל אי"ז מיושב לגמרי: מאחר שבבנין דלעתיד יהיו כו"כ שינויים ויהיו זקוקים לזה ש"יגלה הקב"ה עינינו כו' . . ולהבין הסתום בדברי יחזקאל – א"כ מהו ההכרח להיות "זוכר מדת המקדש וצורתו ובנינו וכל ענינו" שבמס' מדות⁶⁹?

ועפ"י הנ"ל מובן: מכיון שהמ"ע דועשו לי מקדש היא תמידית, י"ל שישינה תמיד המצוה דהעסק בבנין המקדש, כלומר: תוכן המצוה אינו רק בעצם הלימוד והידיעה בתורת הבית, אלא גם בעשיית כל התלוי בישראל שיהי' מוכן ושיוכלו לבנות תיכף⁶², עד שזה פועל ש"אין בנין הבית בטל", כנ"ל.

וזה שלעתיד יזקקו בפועל לזה ש"יגלה הקב"ה עינינו ולהבין הסתום בדברי יחזקאל", או שבכמה ענינים הרי אז "כשיבנה משה ואהרן יהא עמנו"⁶³ והם יגלו איך צריך להיות – אי"ז גרעון במצות העסק בלימוד שהוא בגדר בנין ביהמ"ק, אלא זהו עילוי שיתוסף לעת"ל.

ז. כשם שהוא בנוגע להלימוד

64) פרש"י סוכה מא, סע"א. ר"ה ל, סע"א. וכ"ה בתוס' סוכה שם. שבועות טו, ריש ע"ב ד"ה אין, ומסיים, "וכן מפרש במדרש תנחומא" (וי"ל שהכוונה לתנחומא פקודי יא). זח"א כח, א. ח"ב נט, סע"א. קה, סע"א. ח"ג רכא, א. ילקוט תהלים רמז תתמח בסופו. וראה תנחומא (באבאר) בראשית יז (בסופו).

65) בשלח טו, יז.

66) רמב"ם הל' מלכים רפ"א ובסופו. וכמוכן גם מ"מ"ש בנוגע התועלת במס' מדות (נעתק לעיל בפנים). והוא ע"פ ירושלמי מגילה פ"א הי"א. ויק"ר פ"ט, ו. וראה גם ירושלמי פסחים פ"ט ה"א (תוספתא פסחים פ"ח, ב).

67) ראה עוד אופנים לקו"ש ח"א ע' 98.

ח"א ע' 84.

68) ראה עד"ז ערך לגר סוכה שם ד"ה א"נ.

61) בתו"ט שם מסיים: "ואילו לא ה' זה הספור נכתב בספר לא מצאנו ידינו ורגלינו באותו הבנין העתיד שיבנה במהרה בימינו". וצ"ע.

62) ראה פרש"י יחזקאל שם, יא: וישמרו ילמדו עיני המדות מפך שידעו לעשותם לעת קץ. וראה צורת הבית שם בתחלתו: צוה השם ב"ה אל הנביא שיגיד לישראל שימדדו כל תוכן חשבון הבנין וישמרו הצורות בלבבם שמא היום יבא משיח ואין כאן בונה פונה לבנין בהמ"ק.

63) תוד"ה אחד (פסחים קיד, סע"ב). וראה יומא ה, ב.

שנתלבשה בהאש שלמטה – שמצוה להביא מן ההדיוט⁶⁹

שזה יביא את הנצחיות בהבנין דלעתיד].

ובזה מוסבר טעם השינוי והחילוק שבין ב' דעות הנ"ל – דעת הרמב"ם שמשיה יבנה המקדש, ומה שהזהר ומדרשים כו' אומרים שיבנה בידי שמים:

הרמב"ם הוא ספר של הלכות, שעפ"י הלכה בנין המקדש הוא מצוה המוטלת על ישראל, ולכן הוא מדגיש את החלק של בנין בית המקדש שיבנה ע"י ישראל (ועי'ז' הם מקיימים בשלימות את המצוה שעליהם).

משא"כ הענינים שבמקדש דלעתיד שיתגלו בידי שמים – אינם שייכים לחיוב ומצות בנין ביהמ"ק, המוטלים על בנ"י.

אבל המדרש והזהר (פנימיות התורה) מדברים ע"ד השלימות של ביהמ"ק דלעתיד ותכלית המכוון שבו – שזה יעשה ע"י העילוי בביהמ"ק שיעשה מלמעלה, "בניינא דקוב"ה"⁷⁰ – לכן הם מדגישים את הבנין שיהי' בידי שמים.

ועפ"י'ז' מובן הענין כמו שהוא לעת"ל, שזה שחלק מהמקדש יתגלה מן השמים, אי"ז מחמת חסרון ח"ו בהבנין שע"י בנ"א, ע"י משיח צדקנו.

במעשה הבנין מקיימים את מצות

ח. עפ"י'ז' יומתק מה שע"י ההתעסקות עתה והלימוד וקרי' דצורת הבית, "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבנין הבית", או כהלשון האחר "הואיל ואתם מתעסקין בו כאילו אתם בונים אותו" (ובשתי הקצוות):

מאחר שלכל הדיעות תהי' תכלית השלימות של ביהמ"ק ע"י מה ש"גלה ויבוא משמים" – ודוקא חלק זה (שלא ייבנה בפועל ע"י בנ"א) גורם את הנצחיות בהביהמ"ק, כמו שאומר הכתובי' "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו", אשר (הבית הראשון והשני הם, "בניינא דבר נש דלית ב"י קיומא כלל", אבל) הבית השלישי כיון שהוא "בניינא דקוב"ה" יהי' קיים לעולם –

לכאורה צ"ל, שקיום מצות בנין ביהמ"ק בזה"ז ע"י העסק בתורת וצורת הבית צריך ג"כ להיות מעין ודוגמת הבנין בפועל ע"י בנ"י לעת"ל – חיוב ומצות הלימוד והעסק בהמדות והתבניות וכו' הידועים לבנ"א, בחלק הבנין שיהי' ע"י בנ"א⁷¹.

(71) תהלים קכז, א.

(72) ועפ"י מובן הלשון דשמואל במדרשים (פסיקתא וויק"ר) הנ"ל "כאילו אתם בונים אותו", ולא כמ"ש בצורת הבית שם, ונראה לדקדק מלשוננו (דשמואל בפסיקתא*) שאמר בונים בו ולא אמר בונים אותו כו', שמשמעו קצת ממנו, וזה מפני שעניני הבנין הוה סתומים בלתי מפורשים. וראה בהמשך דבריו שם.

(*) כ"ה בצורת הבית שם. ולפנינו בפסיקתא דר"כ ופס"ד "אותו". והלשון "בונים בו" הוא ביל"ש יחזקאל שם.

(69) עירובין 30, א. יומא כא, ב. וראה לקו"ת ר"פ תצא (לד, ג ואילך). יוה"כ (סח, ג). סוכות (עח, ד). ברכה (צד, ב). וראה במדבר (יא, א). (70) חז"א וזח"ג שנשמנו בהערה 64.

לאידך, כשם שהשלימות דמקדש לעת"ל תיעשה דוקא ע"י מה שיגלה ויבוא מן השמים כנ"ל, עד"ז גם במצות הלימוד והעסק בכל פרט וחלק של מעשה הבנין, שגם בזה זקוקים ל"אני מעלה עליהם", שדוקא עי"ז נפעלת תכלית השלימות (דעתה) במצות הבני' שע"י העסק בתורת הבית.

ט. מכל הנ"ל ישנה הוראה מיוחדת לכל בני": ראשית, עד כמה זהו דבר המתאים, ובפרט בימי בין המצרים, העסק בתורת וצורת הבית מוצאיו ומובאיו וגו', כי עי"ז מקיימים בזמן הגלות את המצוה של בנין הביהמ"ק, ובמילא זה גופא מחליש את הענין של חורבן ביהמ"ק (והגלות בכלל), ומחליש את ימי בין המצרים כו', וזה גופא פועל, שמ"כאילו אתם בונים אותו", נעשה בנין ביהמ"ק כפשוטו בגשמיות ע"י משיח צדקנו, ונתגלה בו מיד הביהמ"ק שלמעלה, ובמהרה בימינו ממש.

הוספה

בשורת הגאולה

ב.

ויש להוסיף ולהדגיש הקשר והשייכות דאהבת ישראל להגאולה העתידה – לא (רק) מפני שביטול הגלות הוא ע"י ביטול סיבת הגלות (שבא ע"י ההיפך דאהבת ישראל¹), שהרי בעמדנו לאחרי סיום מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, לאחרי סיום כל מ"ב המסעות ב"מדבר העמים"², נמצאים כבר "על ירדן ירחו"³ (דרגתו של משיח ד"מורח ודאין"⁴), על סף הגאולה, בודאי שכבר נתתקנה סיבת הגלות, ולכן, ההדגשה דאהבת ישראל היא – בתור טעימה ועד להתחלה דהגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות, שמודגשת באחדותם של ישראל, מצד בחי' היחידה (דרגה החמישית) שבכל ישראל בשווה, שהיא ניצוץ מנשמתו של משיח⁵, יחידה הכללית⁶.

(משיחות ש"פ מסות מסעי, ב' מנחם אב תנש"א)

-
- (1) ראה יומא ט, ב.
 - (2) ראה לקו"ת פרשתנו פח, ג ואילך.
 - (3) פרשתנו לג, מח.
 - (4) סנהדרין צג, ב. וראה לקו"ת פרשתנו פט, ב.
 - (5) כידוע שהפסוק "דרך כוכב מיעקב" שקאי על מלך המשיח, קאי גם על כאו"א מישראל שנמשל לכוכב, כיון שבכאו"א מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח (ראה לקו"ש ח"ב ע' 599. וש"נ).
 - (6) רמ"ז לזח"ב מ, ב. ולזח"ג רס, ב. ועוד.

לעילוי נשמת

ר' נתנאל ב"ר אפרים ע"ה נסים

נפטר ביום ט"ז סיון ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת דבורה בת אסתר תחי' נסים

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר' אפרים וזוגתו מרת מריטה שיחיו נסים

ר' דוד וזוגתו מרת אורה שיחיו בורק

* * *

לעילוי נשמת

ר' שלמה ב"ר יוסף ע"ה קרמרמן

נפטר ביום ט' מ"ח ה'תשס"ח

וזוגתו מרת רבקה לאה ב"ר נחום ע"ה קרמרמן

נפטרה ביום י"א שבט ה'תש"פ

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר' נחום יוסף שיחי' קרמרמן

ר' גרשון שמואל וזוגתו מרת רונית שיחיו קרמרמן

ר' מרדכי יצחק וזוגתו מרת גיטל שיחיו אפסל

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת **טשארנא גיטל** בת ר' **יעקב ע"ה סטראל**
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו סטראל

* * *

לעילוי נשמת

ר' גדלי' חנוך ב"ר פינחס ע"ה סניידער
נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת **חנה** בת **רייזל תחי' סניידער**
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י חתנם ובתם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו סטראל

לעילוי נשמת

ר' משה ב"ר שלום ע"ה פרץ
נפטר ביום ח' תמוז ה'תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

*** * ***

לעילוי נשמת

האשה הצנועה והחסודה

מרת מסעודה ארלט בת דוד ובתקייא ע"ה בודזנה

נפטרה בי"א תמוז ה'תשע"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

בעלה הרב דוד חיים שיחי' בודזנה

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

*** * ***

לעילוי נשמת

בת דודי מרת מיניע עטא אסתר ע"ה אלפערין

בת הרה"ח הרה"ת ר' שלמה שניאור זלמן ע"ה קייזען

נפטרה בדמי ימי', ביום ה' מנחם-אב ה'תשס"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בן דודה

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!

להקדשות ולפרטים נוספים:

טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)

אימייל: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095